

Paikkonna tervisemõjurite uuring 2011

Ida-Virumaa raport

Analüüsiraporti koostas Tervise Arengu Instituut (TAI) koostöös Tartu Ülikooli sotsiaalteaduslike rakendusuringute keskusega (RAKE). Raport on valminud Euroopa Sotsiaalfondi kaasrahastamisel 2013. aastal.

Raporti koostajad: Karl Viilmann (TAI)
Kerly Espenberg (RAKE)
Katrín Humal (RAKE)
Jürgen Lina (RAKE)
Oliver Nahkur (RAKE)
Tarmo Puolokainen (RAKE)

Raporti koostajad soovivad tänada uuringu planeerimise ja teostamise erinevates etappides, perioodil 2010-2013 osalenud inimesi: Laura Aaben, Anneken Metsoja, Maali Käbin, Krystiine Liiv, Eha Nurk, Aire Trummal, Tiia Pertel, Ardo Matsi, Mare Ruuge (TAI).

SISUKORD

Sisukord	2
Sissejuhatus	4
Metoodika	5
Vastajate taust	6

TULEMUSED

1. Tervise seisund	6
2. Toitumine	20
3. Alkohol	25
4. Suitsetamine	35
5. Narkootikumid	42
6. Sotsiaalsed suhted	46
7. Vaimne tervis	52
8. Kehaline aktiivsus	55
9. Seksuaalervis	63
10. Turvalisus ja ohutus	67

LISAD

Lisa 1. Tervise seisund	71
Lisa 2. Toitumine	76
Lisa 3. Alkohol	78
Lisa 4. Suitsetamine	81
Lisa 5. Narkootikumid	84
Lisa 6. Sotsiaalsed suhted	85
Lisa 7. Vaimne tervis	90
Lisa 8. Kehaline aktiivsus	91
Lisa 9. Seksuaalervis	95
Lisa 10. Turvalisus ja ohutus	96

SISSEJUHATUS

Käesolev raport annab ülevaate Ida-Virumaa elanike tervises seisundist, tervisekäitumisest ja tervist mõjutavatest teguritest, tuginedes 2011. aastal läbiviidud Paikkonna¹ terviseõjurite uuringu andmetele.

Paikkonna terviseõjurite uuringu eesmärgiks on suurendada kohalike teadlikkust oma paikkonna elanike tervisekäitumisest ja seda mõjutavatest teguritest. Andmeid on võimalik kasutada kohalike rahvatervise tegevuste planeerimisel ja elluviimisel.

Uuringu andmed koguti postiküsitluse meetodil. Küsitleti elanikke vanuses 15-70 eluaastat, 77 Eesti kohalikust omavalitsusest. Valimi üldmaht oli 9668 isikut, lõplikuks uuringu tagasiside määraks kujunes 43,8% (vastajaid 4239). Ida-Virumaalt osales uuringus 304 inimest.

Uuringu ankeet koosnes 10 peatükist:

1. tervises seisund
2. toitumine
3. alkoholi tarvitamine
4. tubaka tarvitamine
5. narkootikumide tarvitamine
6. sotsiaalsed suhted
7. vaimne tervis
8. kehaline aktiivsus
9. seksuaalervis
10. turvalisus ja ohutus

Raportis on välja toodud maakonna andmed nimetatud peatükkide kaupa. Esmalt on esitatud näitaja jaotused uuringus osalenud omavalitsustes koos maakonna ja Eesti keskmisega. Seejärel on kirjeldatud maakonna keskmise näitaja olulisimaid erisusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes ning analüüsitud uuritava näitaja seoseid teiste tunnustega. Raporti lisana on esitatud näitajate protsentuaalsed jaotused sotsiaal-demograafiliste taustatunnuste kategooriate lõikes.

Paikkonna terviseõjurite uuring viidi läbi Euroopa Sotsiaalfondi raamprogrammi „Tervislikke valikuid toetavad meetmed 2010-2013“ raames.

¹ Paikkond – maavalitsuse või ühe või mitme kohaliku omavalitsuse territoorium koos seal elavate inimestega.

Allikas: Kasmel, A., Lipand, A., 2007. Tervisedenduse teooria ja praktika I. Sissejuhatus salutoloogiasse. Tallinn: Tallinna Raamatutrükikoda.

METOODIKA

Paikkonna terviseõjurite uuringu üldkogumi moodustasid rahvastikuregistris registreeritud Eesti elanikud vanuses 15-70 aastat. 2010. aasta 1. detsembri seisuga kuulus sellesse rühma 1 001 216 inimest.

Uuringu teoreetiline üldvalim oli 10 000 inimest, valimi lõplikuks suuruseks kujunes 9668 inimest. Uuringu territoriaalse üldkogumi moodustasid Eesti 226 kohaliku omavalitsust (edaspidi KOV). Igast maakonnast kaasati uuringusse 3-6 KOVi. Valimi koostamisel arvestati iga valimisse haaratud KOVi soolis-vanusest jaotust järgnevates vanusgruppides: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54 ja 55-70 aastat.

Uuringu valim põhineb kohalike omavalitsuste tüpoloogial, mille aluseks on Eesti asustussüsteemi keskuste hierarhia ja KOVi asend Eesti regionaalses süsteemis. Lähtudes tüüpilistest erinevustest elanike elukeskkonnas ja elulaadis ning kohalike tervise-, sotsiaalse kaitse ja vaba aja teenuste iseloomust, eristatakse kuus tüüpi KOV üksusi²:

Tüüp 1: **Pealinn** (Tallinn)

Tüüp 2: **Regionaalsed keskused** (Tartu, Narva, Kohtla-Järve, Pärnu)

Tüüp 3: **Maakonnakeskused** (v.a. Tallinn, Tartu ja Pärnu)

Tüüp 4: **Suuremate keskuste vahetu tagamaa**. Siia kuuluvad KOVid, mis piirnevad suuremate keskustega, aga samuti ajalooliselt keskustega seotud satelliitlinnad (Saue, Maardu, Narva-Jõesuu ja Sindi).

Tüüp 5: **Piirkondlikud linnalised keskused**. Siia kuuluvad suuremate keskuste tagamaast väljapool asuvad KOVid, mille suurima asula (piirkondlikud keskused) elanike arv on vähemalt 1000 inimest (Harjumaal vähemalt 2000).

Tüüp 6: **Maavallad ja mikrolinnad**. Siia kuuluvad KOVid, mis ei kuulu teistesse tüüpidesse.

Uuringu andmed on kaalutud vastavalt soole ja vanusele (vanusgrupid: 15-24, 25-34, 35-44, 45-54, 55-70 aastat), arvestades omavalitsusüksuste ja maakondade rahvastiku jaotust. Uuringu andmete kaalumisel on arvestatud Eesti rahvastiku näitajaid, sh rännet seisuga 01.12.2010.

Igas peatükis on välja toodud põhinäitajate jaotus: soo, vanuse ja hariduse lõikes, kui ei ole märgitud teisiti. Teiste sotsiaal-demograafiliste tunnuste seosed on esitatud vaid siis, kui esines suuri erinevusi. Põhinäitajate omavaheliste seoste (nt alkoholi tarvitamine ja tervise enesehinnang) statistilist olulisust on kontrollitud kasutades hii-ruut testi, olulisuse nivooks on $P < 0,05$.

Uuringu käigus arvatud suhtarvud on esitatud komakohtadeta. See tähendab, et arvud on ümardatud kuni ühelisteneni. Sellest tulenevalt võib raporti joonistel ja tabelites esineda olukordi, kus protsentide summa ühe tunnuse kategooriate lõikes ei tule täpselt 100%, vaid hoopis 99% või 101%.

Analüüsis on läbivalt kasutatud järgmisi vanusgruppide nimetusi: noored – 15-34 aastased, keskealised – 35-54 aastased ja vanemaealised – 55-70 aastased. Tööturu staatuse järgi loetakse mitteaktiivseteks vastajaid, kes küsimustiku täitmise hetkel olid õpilased, üliõpilased, kodused või mittetöötavad pensionärid.

Analüüsis on kasutatud mõistet ostujõud, mis on arvatud sõltuvalt sellest, kas vastajad said koheselt, järelmaksuga või ei saanud üldse endale lubada järgnevaid kaupu: tolmuimeja (95 eurot), külmkapp (350 eurot), televiisor (640 eurot).

² Sepp, V. (2011). Paikkonna terviseõjurite uuringu valim. Konsultatsiooni- ja koolituskeskus Geomedia, Tartu. Tellija: Tervise Arengu Instituut.

VASTAJATE TAUST

Ida-Virumaalt kaasati küsitlusse kokku kuus omavalitsusüksust: linnadest Narva ja Kohtla-Järve ning valdadest Avinurme, Aseri, Jõhvi ja Kohtla vald. Omavalitsuse tüüp, valim, vastajate arv ja tagasiside määr on esitatud haldusüksuste lõikes tabelis 0.1.

Tabel 0.1. Valimi maht uuringus osalenud haldusüksuste lõikes

	Eesti	Ida- Virumaa	Narva linn	Kohtla- Järve linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
KOV tüüp	-	-	Tüüp 2	Tüüp 2	Tüüp 3	Tüüp 4	Tüüp 5	Tüüp 6
Valim	9668	902	215	200	140	116	115	116
Vastajate arv	4239	304	45	55	46	41	52	65
Tagasiside määr	44%	34%	21%	28%	33%	35%	45%	56%

Järgnevalt on esitatud ülevaade elanikkonna taustast (tabel 0.2). Võrreldes omavalitsusi võib välja tuua järgmised erinevused:

- ▶ Kohtla vallas on vastajate hulgas kõige enam mehi (61%);
- ▶ Kohtla-Järve linnas ja Narva linnas on vastajate hulgas kõige enam naisi (65%);
- ▶ Kohtla vallas on vastajate hulgas kõige enam noori (39%);
- ▶ Jõhvi vallas on vastajate hulgas kõige enam keskealisi (47%);
- ▶ Aseri vallas on vastajate hulgas kõige enam vanemaealisi (33%);
- ▶ Kohtla vallas on kõige enam alg- või põhiharidusega vastajaid (39%);
- ▶ Aseri vallas on kõige enam keskharidusega vastajaid (66%);
- ▶ Kohtla-Järve linnas on kõige enam kõrgharidusega vastajaid (29%);
- ▶ Narva linnas on kõige enam töötavaid vastajaid (70%);
- ▶ Aseri vallas on kõige enam töötuid vastajaid (8%);
- ▶ Avinurme vallas on kõige enam tööturul mitteaktiivseid vastajaid (45%).

Tabel 0.2. Ida-Virumaa vastajate jagunemine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes, %*

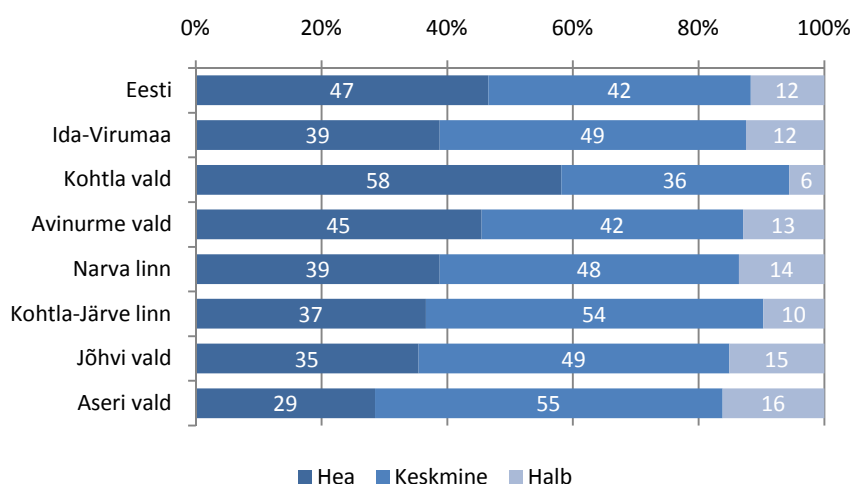
	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhi- haridus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Eesti	48	52	39	37	24	26	45	30	63	5	32
Ida-Virumaa	40	60	32	41	27	26	51	23	64	6	29
Kohtla-Järve linn	35	65	30	42	27	21	50	29	67	7	26
Narva linn	35	65	30	42	28	27	51	23	70	7	23
Jõhvi vald	54	46	26	47	27	31	47	22	67	0	33
Kohtla vald	61	39	39	41	20	39	48	13	61	7	33
Aseri vald	36	64	33	34	33	11	66	23	53	8	39
Avinurme vald	54	46	38	39	23	36	47	17	51	4	45

*Suhtarvud on arvutatud uuringu kaalutud andmete põhjal.

1. TERVISE SEISUND

1.1. TERVISE ENESEHINNANG

Vastajatel paluti anda hinnang oma tervisele. Tegu on inimese enda tunnetusega oma tervisliku seisundi kohta. Kui Eestis keskmiselt hindab oma tervist heaks 47% vastajatest, siis Ida-Virumaal on näitaja madalam – 39% (joonis 1.1). Omavalitsuste lõikes erineb tervise enesehinnang oluliselt. Kohtla vallas hindab oma seisundit heaks 58% ja Aseri vallas on näitaja 29%.

Joonis 1.1. Tervise enesehinnang

Hea tervise enesehinnanguga on:

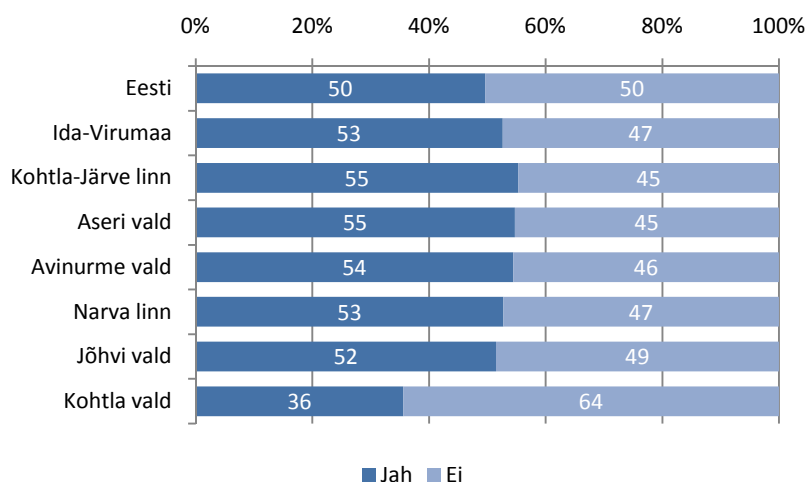
- ▶ pigem noored (67%) kui keskealised (32%) ja vanemaealised (17%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (56%) kui alg- või põhiharidusega (35%) ja keskharidusega (34%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (46%) kui töötud (29%) ja mitteaktiivsed (25%);
- ▶ pigem keskmise (45%) kui madala (38%) ja kõrge (34%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem elukaaslasega (43%) kui ilma elukaaslaseta (32%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (46%) ja alaealiste lastega (41%) kui täisealiste lastega (32%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel ei ole pikaajalist kroonilist haigust;
- ▶ pigem need, kes ei ole tervise seisundi tõttu piiratud toimetulekuga.

Tabel 1.1. Tervise enesehinnangu seos teiste tunnustega, %

		Hea	Keskmine	Halb	Kokku
Pikaajaline haigus	Jah	13	64	24	100
	Ei	68	32	0	100
Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	26	51	22	100
	Pole piiratud	55	45	0	100

1.2. KROONILISED TERVISEPROBLEEMID

Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb Ida-Virumaa vastajate hulgas sarnasel määral Eesti keskmisega ehk ligikaudu pooltel vastajatel (joonis 1.2). Vaid Kohtla vallas on näitaja oluliselt madalam – 36%.

Joonis 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või terviseprobleem

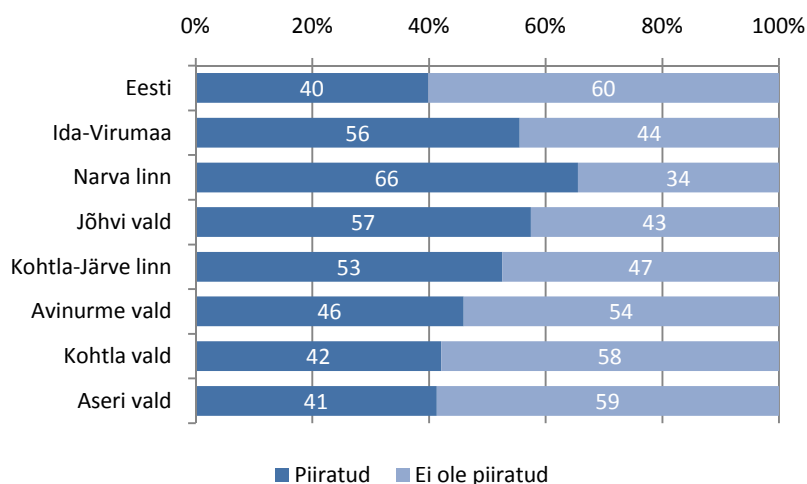
Pikaajalisi kroonilisi haigusi või terviseprobleeme esineb:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (80%) kui keskealistel (58%) ja noortel (21%);
- ▶ sagedamini mitteaktiivsetel (67%) kui töötutel (55%) ja töötavatel (46%);
- ▶ sagedamini ilma elukaaslaseta (62%) kui elukaaslasega (46%) vastajatel;
- ▶ sagedamini täisealiste lastega (56%) ja ilma lasteta (51%) kui alaealiste lastega (45%) leibkondade liikmete hulgas.

1.3. TERVISEST TINGITUD PIIRANGUD

Tervise tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal Ida-Virumaal (56%) on oluliselt kõrgem Eesti keskmisest (40%) (joonis 1.3). Ida-Virumaa omavalitsustest on enim tervise tõttu piiratud toimetulekuga vastajaid Narva linnas (66%) ja kõige vähem Aseri vallas (41%).

Joonis 1.3. Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevane toimetulek

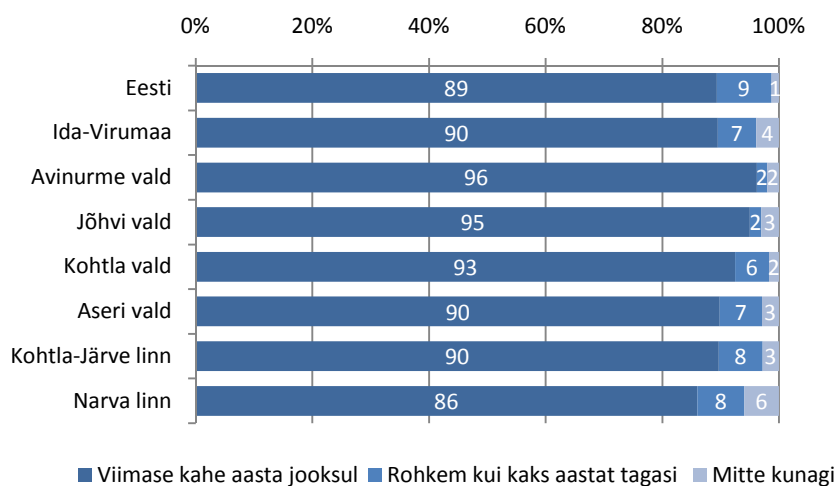
Tervise seisundi tõttu piiratud igapäevase toimetulekuga vastajate osakaal on kõrgem:

- ▶ pigem vanemaealistel (76%) kui keskealistel (55%) ja noortel (37%);
- ▶ pigem mitteaktiivsete (69%) ja töötavate (51%) kui töötute (39%) hulgas;
- ▶ pigem venelaste (64%) kui eestlaste (44%) hulgas.

1.4. TERVISENÄITAJATE MÕÕTMINE JA KONTROLL

Vererõhu mõõtmine

Sarnaselt Eesti keskmisele on enamikul Ida-Virumaa vastajatest (90%) viimase kahe aasta jooksul vererõhku mõõdetud (joonis 1.4). Näitaja on kõrgeim Avinurme vallas (96%) ja madalaim Narva linnas (86%).

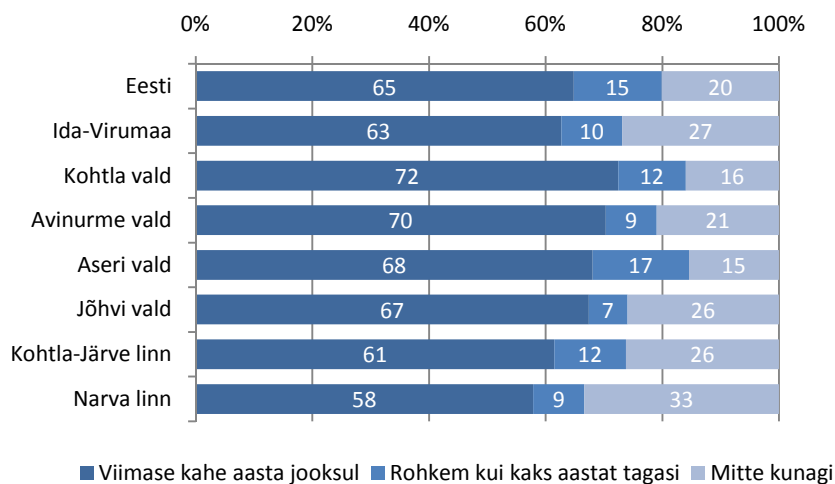

Joonis 1.4. Vererõhu mõõtmine

Uuringule eelnenud kahe aasta jooksul on vererõhku mõõdetud pigem vanemaealistel (98%) kui keskealistel (88%) ja noortel (83%) vastajatel.

Kolesterooli mõõtmine

Vastajaid, kellel pole elu jooksul kunagi vere kolesterooli taset määratud on Ida-Virumaal 27%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 20% (joonis 1.5). Viimase kahe aasta jooksul on oma vere kolesterooli taset lasknud määrata 63% maakonna vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele. Vastav näitaja on kõige kõrgem Kohtla vallas (72%) ja madalaim Narva linnas (58%). Narva linnas on ka kõige enam vastajaid (33%), kellel pole vere kolesterooli taset kunagi mõõdetud.

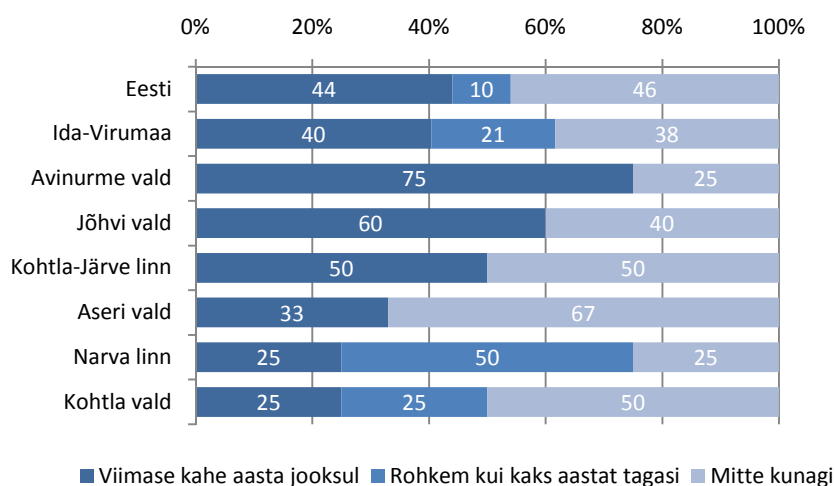
Joonis 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine

Vere kolesterooli taset on viimase kahe aasta jooksul määratud:

- ▶ sagedamini vanemaealistel (91%) kui keskealistel (65%) ja noortel (32%);
- ▶ sagedamini kõrgharidusega (69%) ja keskharidusega (64%) kui alg- või põhiharidusega (57%) vastajatel.

Eesnäärme kontroll

Eesnäärme uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 55-70 aastastel meestel. Viimase kahe aasta jooksul on uuringus osalenud 40% Ida-Virumaa meestest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.6). Kõige kõrgem on näitaja Avinurme vallas (75%) ning madalaim Kohtla vallas ja Narva linnas (25%). Mitte kunagi eesnäärme kontrollis käinud vastajaid on kõige enam Aseri vallas (67%).

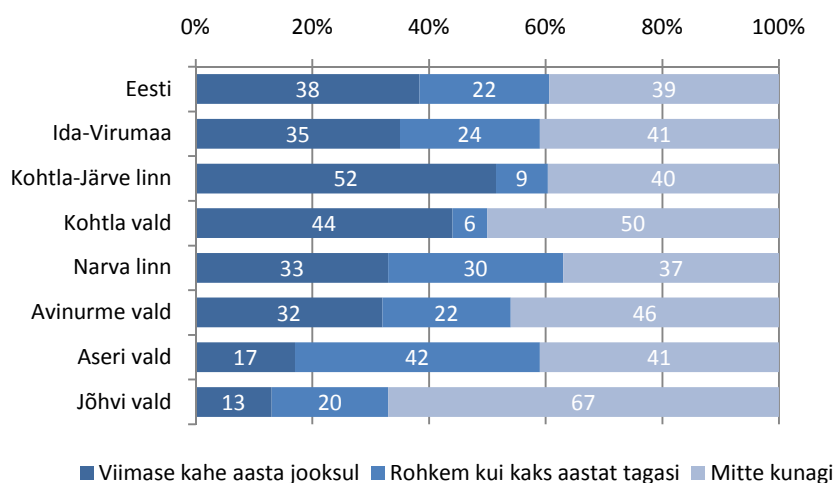

Joonis 1.6. Eesnäärme uuringus osalemine
(vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul on eesnäärme kontrollis käinud pigem kõrgharidusega (63%) ja alg- või põhiharidusega (51%) kui keskharidusega (29%) mehed.

Mammograafia

Mammograafia uuringus osalemise kohta paluti vastata vaid 35-70 aastastel naistel. Viimase kahe aasta jooksul on uuringus osalenud 35% Ida-Virumaa naistest, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.7). Kõrgeim on näitaja Kohtla-Järve linnas (52%) ja madalaim Jõhvi vallas (13%). Jõhvi vald tõuseb esile ka selle poolest, et sealsetest vähemalt 35-aastastest naistest pole 67% mammograafia uuringus kunagi osalenud.

Joonis 1.7. Mammograafia uuringus osalemine
(vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat)

Viimase kahe aasta jooksul on mammograafia uuringus osalenud:

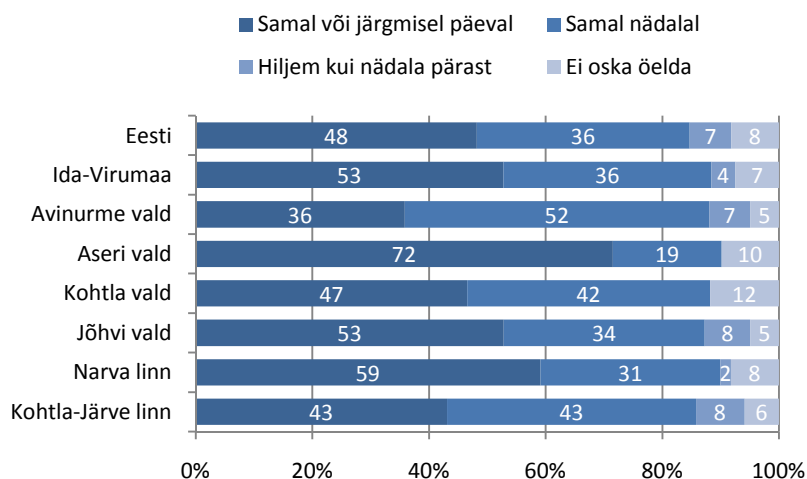
- ▶ pigem vanemaealised (54%) kui keskealised (24%) naised;
- ▶ pigem keskharidusega (39%) kui kõrgharidusega (32%) ja alg- või põhiharidusega (28%) naised.

1.5. TERVISETEENUSTE KÄTTESAADAVUS

Uuringus küsiti vastajatelt, kui kiiresti saaksid nad vajadusel külastada perearsti või -õde, hambaarsti ja psühholoogilist nõustajat. Vastusteks oli võimalik märkida samal või järgmisel päeval, samal nädalal, hiljem kui nädala pärast või ei oska öelda.

Perearst ja pereõde

Ida-Virumaal on perearsti või -õe teenus kättesaadav samal või järgmisel päeval 53% vastajatest (joonis1.8.), mis on kõrgem Eesti keskmisest 48%. Kõige kõrgem on samal või järgmisel päeval perearsti või -õe teenuse kättesaadavus Aseri vallas (72%) ja kõige madalam Avinurme vallas (36%).

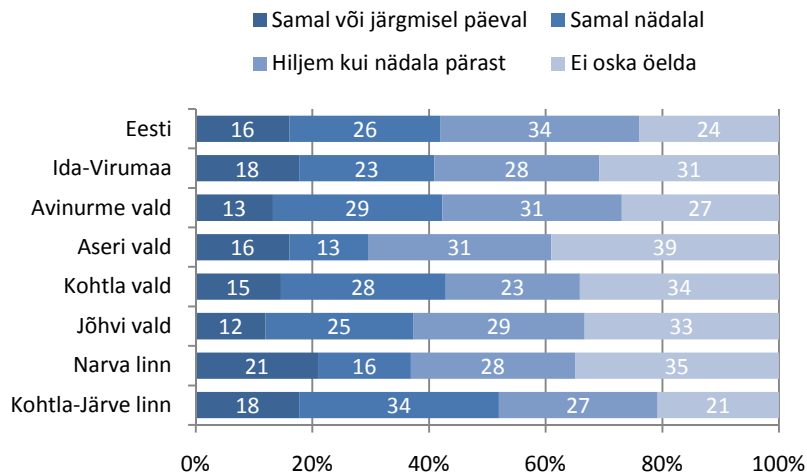
Joonis 1.8. Perearsti või -õe teenuse kättesaadavus

Samal või järgmisel päeval pääsevad perearsti või -õe vastuvõtule:

- ▶ pigem mehed (59%) kui naised (49%);
- ▶ pigem keskealised (57%) ja noored (54%) kui vanemaealised (46%).

Hambaarst

Samal või järgmisel päeval pääseb hambaarstile 18% Ida-Virumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 1.9). Kõrgeim on näitaja Narva linnas (21%) ja madalaim Jõhvi vallas (12%).

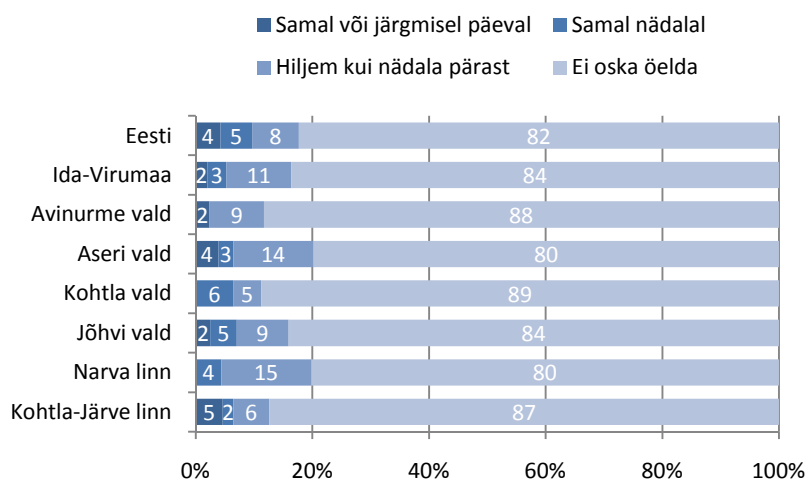

Joonis 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus

Samal või järgmisel päeval pääsevad hambaarsti vastuvõtule pigem noored (24%) kui keskealised (15%) ja vanemaealised (14%) vastajad.

Psühholoogiline nõustamine

Enamus vastajaid nii Eestis keskmiselt kui ka Ida-Virumaal ei osanud küsimusele psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavuse kohta vastata. See võib peegeldada madalat teadlikkust teenuse kättesaadavusest või viidata teenuste puudumisele. Kõige enam oskasid teenuse kättesaadavusele hinnangut anda Aseri valla ja Narva linna vastajad, kellest enamik hindasid teenuse ootejärjekorda pikemaks kui üks nädal. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 1, tabel 1.10).

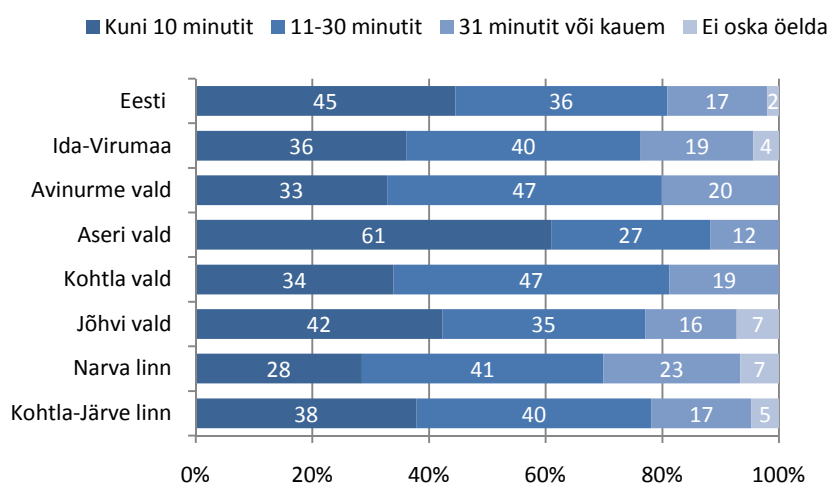
Joonis 1.10. Psühholoogilise nõustamisteenuse kättesaadavus

1.6. RAVIMITE, TOIDUKAUPADE, ALKOHOLI JA TUBAKATOODETE KÄTTESAADAVUS

Uuringus osalejatel paluti öelda, kui palju kuluks neil aega oma kodust tulles, et osta ravimeid, toidukaupu, alkoholi või tubakatooteid. Vastusteks oli võimalik märkida kuni 10 minutit, 11-30 minutit, 31 minutit või kauem või ei oska öelda.

Ravimite kättesaadavus

Ravimite kättesaadavus on Ida-Virumaal aeganõudvam kui Eestis keskmiselt. Kui Eestis keskmiselt on ravimid 10 minuti jooksul kättesaadavad 45%-le vastajatest, siis Ida-Virumaal on näitaja 36% (joonis 1.11). Näitaja on kõrgeim Aseri vallas (61%) ja madalaim Narva linnas (28%).

Joonis 1.11. Ravimite kättesaadavus

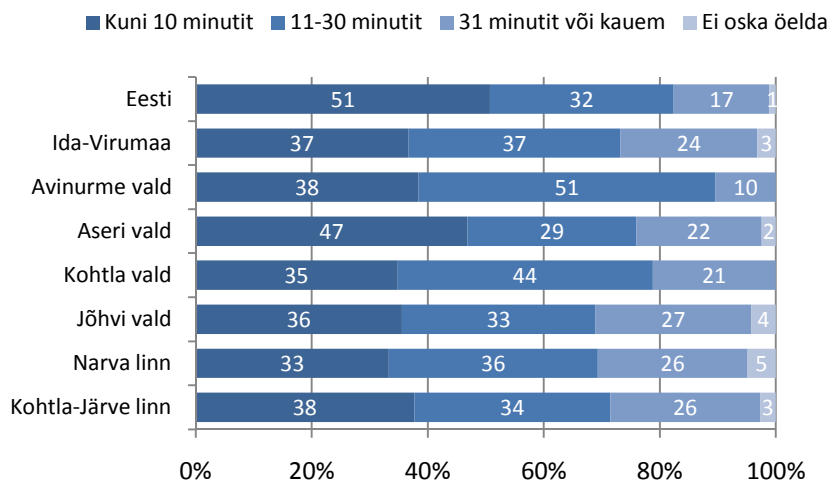
Kuni 10 minuti jooksul on ravimid kättesaadavad pigem:

- ▶ pigem noortele (48%) kui vanemaealistele (34%) ja keskealistele (27%) vastajatele;
- ▶ pigem madala (41%) ja keskmise (40%) kui kõrge (22%) ostujõuga vastajatele.

Toidukaupade kättesaadavus

Toidukaupade kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Ida-Virumaal (37%) madalam kui Eestis keskmiselt (51%) (joonis 1.12). Näitaja on kõrgeim Aseri vallas (47%) ja madalaim Narva linnas (33%).

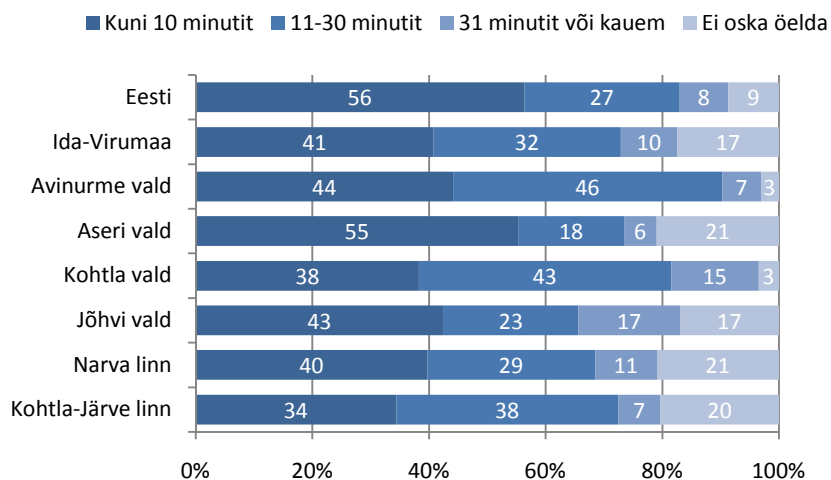
Joonis 1.12. Toidukaupade kättesaadavus

Toidukaubad on kuni 10 minuti jooksul kättesaadavamad:

- ▶ pigem meestele (46%) kui naistele (30%);
- ▶ pigem noorematele (44%) kui keskealistele (37%) või vanemaealistele (28%) vastajatele;
- ▶ pigem madala (44%) ja keskmise (41%) kui kõrge (23%) ostujõuga vastajatele.

Alkoholi kättesaadavus

Alkoholi kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul on Ida-Virumaal (41%) madalam kui Eestis keskmiselt (56%) (joonis 1.13). Näitaja on kõige kõrgem Aseri vallas (55%) ja kõige madalam Kohtla-Järve linnas (34%).

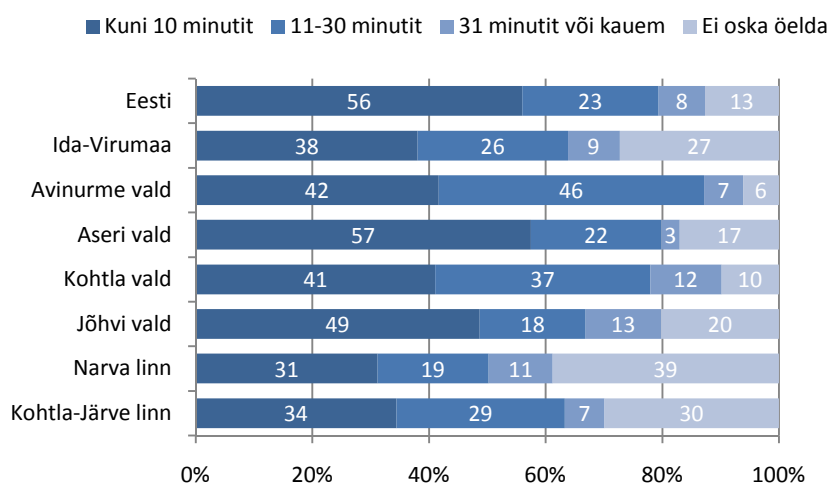
Joonis 1.13. Alkoholi kättesaadavus

Alkohol on kuni 10 minuti jooksul kättesaadav:

- ▶ pigem meestele (47%) kui naistele (37%);
- ▶ pigem noortele (51%) kui keskealistele (39%) või vanemaealistele (31%);
- ▶ pigem keskmise (46%) ja madala (44%) kui kõrge (27%) ostujõuga vastajatele.

Tubaka kättesaadavus

Sarnaselt alkoholi kättesaadavusele on ka tubakatoodete kättesaadavus kuni 10 minuti jooksul Ida-Virumaal (38%) madalam kui Eestis keskmiselt (56%) (joonis 1.14). Näitaja on kõrgeim Aseri vallas (57%) ja kõige madalam Narva linnas (31%).

Joonis 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus

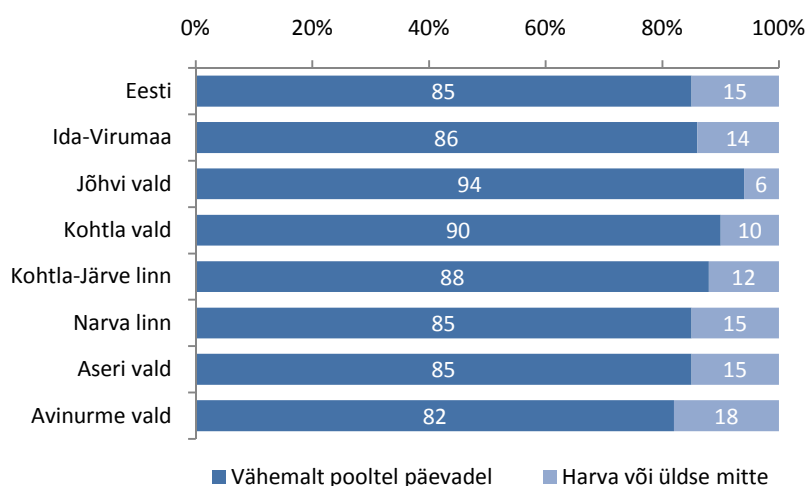
Tubakatooted on kuni 10 minuti jooksul kättesaadavad:

- ▶ pigem meestele (44%) kui naistele (34%);
- ▶ pigem noortele (45%) kui keskealistele (39%) ja vanemaealistele (27%);
- ▶ pigem madala (45%) ja keskmise (40%) kui kõrge (29%) ostujõuga vastajatele.

2. TOITUMINE

2.1. HOMMIKUSÖÖK

Homмикusöõgi söömise poolest on Ida-Virumaa näitaja sarnane Eesti keskmisele – 86% Ida-Virumaa vastajatest söi uuringule eelnenud kuu jooksul hommikust vähemalt pooltel päevadel (joonis 2.1). Kõige enam söövad hommikust Jõhvi valla vastajad (94%) ja kõike vähem Avinurme valla vastajad (82%).

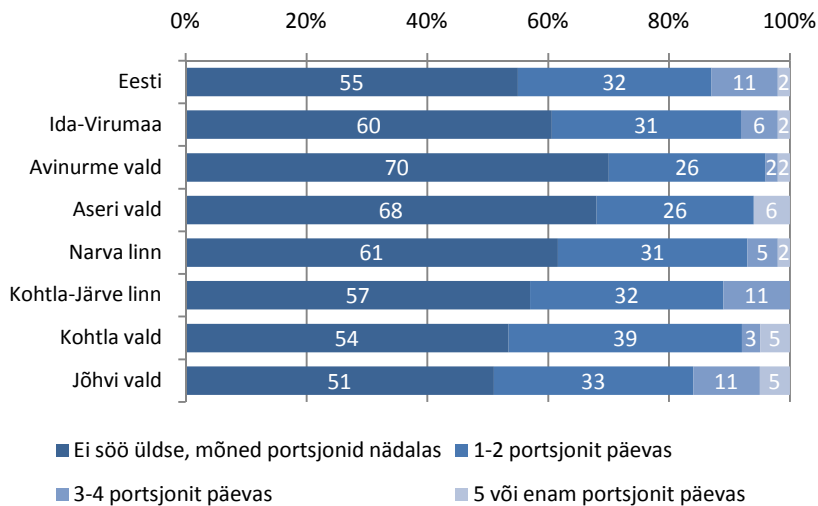
Joonis 2.1. Hommikusöõgi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Homмикusöõki söövad rohkem (vähemalt pooltel päevadel uuringule eelnenud kuu jooksul):

- ▶ pigem vanemaealised (95%) ja keskealised (87%) kui noored (78%);
- ▶ pigem keskharidusega (90%) ja kõrgharidusega (88%) kui alg- või põhiharidusega (79%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (88%) ja mitteaktiivsed (87%) kui töötud (73%);
- ▶ pigem keskmise (94%) kui madala (83%) ja kõrge (81%) ostujõuga vastajad.

2.2. PUU- JA KÖÖGIVILJAD

Võrreldes Eesti keskmisega on Ida-Virumaal enam vastajaid, kes puu- ja köögivilju üldse ei söö või söövad ainult mõned korrad nädalas – 60% (joonis 2.2). Vähese puu- ja köögiviljade söömise poolest tõusevad esile eelkõige Avinurme vald (70%) ja Aseri vald (68%). Kõige suurem on vähemalt 3 portsjonit päevas puu- ja köögivilju sööjate arv Jõhvi vallas (16%), soovituslikud 5 ja rohkem portsjonit päevas sööb ainult 2% idavirumaalastest.

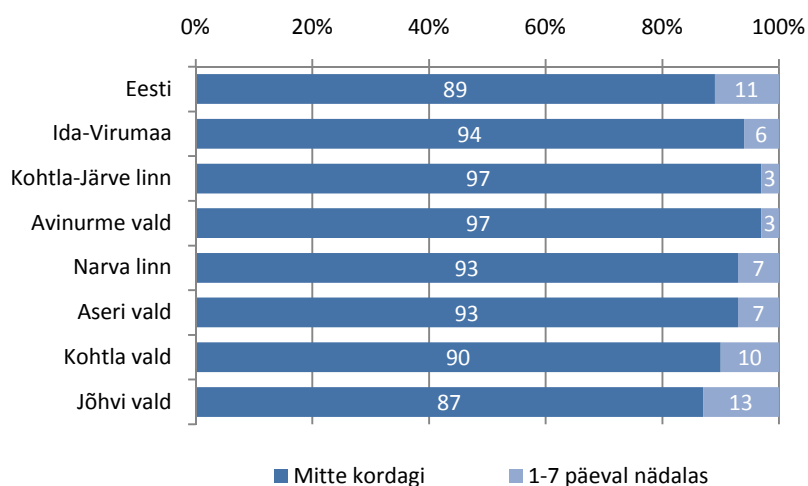
Joonis 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vastajaid, kes puu- ja köögivilju ei söö üldse või söövad mõned portsjonid nädalas, saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem töötud (98%) kui mitteaktiivsed (65%) ja töötavad (54%);
- ▶ pigem kõrge (77%) kui keskmise (54%) ja madala (53%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (68%) kui täisealiste lastega (59%) ja alaealiste lastega (53%) leibkondade liikmed.

2.3. ENERGIAJOOGID

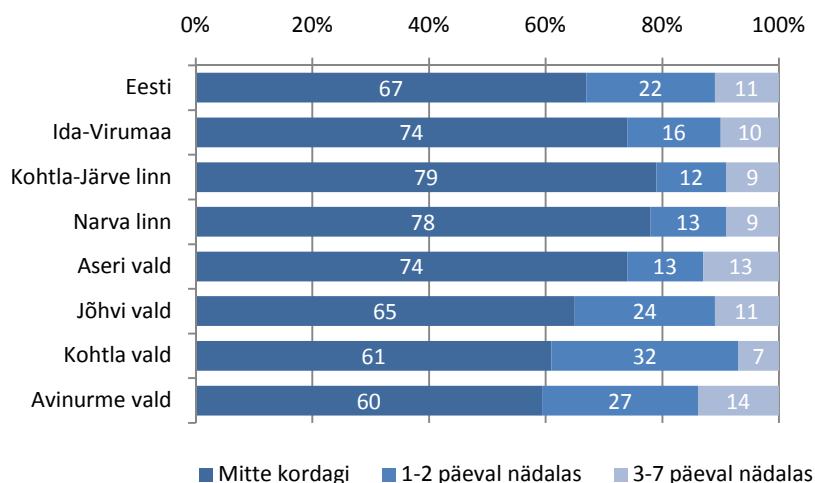
Vastajaid, kes uuringule eelnenud nädala jooksul jõid energijooke on Ida-Virumaal 6%, näitaja on madalam Eesti keskmisest 11% (joonis 2.3). Kõige vähem on energijookide tarvitajaid Kohtla-Järve linnas ja Avinurme vallas (3%) ning kõige enam Jõhvi vallas (13%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 2, tabel 2.3).

Joonis 2.3. Energijookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

2.4. SUHKRUT SISALDAVAD MAGUSAD JOOGID

Ida-Virumaal on Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide igapäevaseid tarvitajaid 26% vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 33% (joonis 2.4). Vähemalt ühel päeval nädalas mainitud jooke tarvitanud vastajate osakaal on suurim Kohtla vallas (39%) ja madalaim Kohtla-Järve linnas (21%).

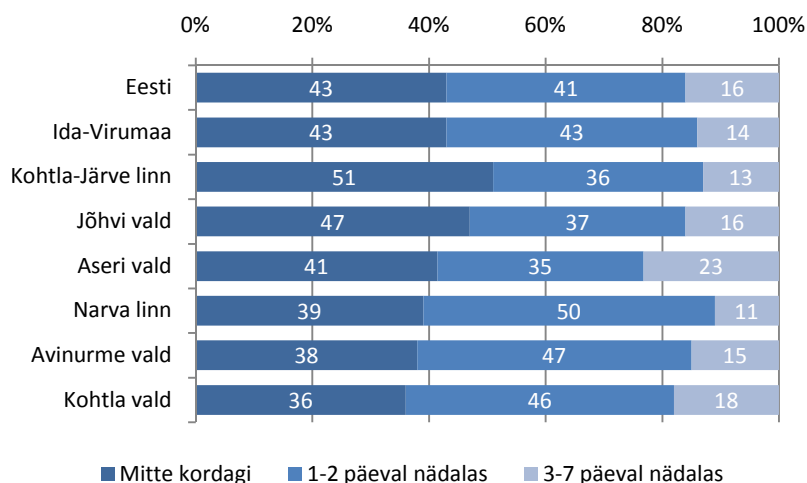
Joonis 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnend 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas magusjookide tarvitajaid võib iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (35%) kui naised (20%);
- ▶ pigem noored (46%) kui keskealised (19%) ja vanemaealised (13%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (45%) kui keskharidusega (22%) ja kõrgharidusega (14%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (38%) kui keskmise (27%) ja madala (22%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (34%) kui ilma lasteta (25%) ja täisealiste lastega (23%) leibkondade liikmed.

2.5. SAIATOOTED

Pitsat, pirukaid, saiakesi ja hamburgereid söövad igapäevaselt rohkem kui pooled (57%) Ida-Virumaa vastajatest, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 2.5). Vähemalt ühel päeval nädalas söövad kõige enam saiatooteid Kohtla valla vastajad (64%) ja kõige vähem Kohtla-Järve linna vastajad (49%).

Joonis 2.5. Saiatoodete söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas saiatoodete sööjaid võib iseloomustada järgmiselt:

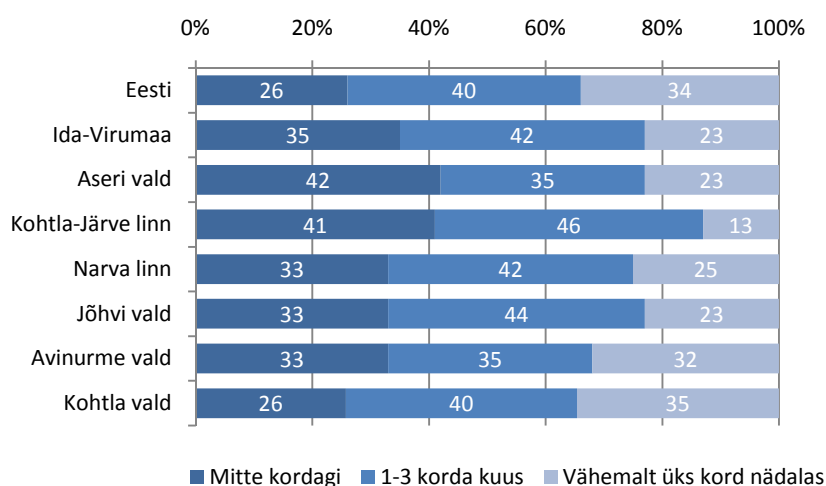
- ▶ pigem mehed (65%) kui naised (51%);
- ▶ pigem noored (77%) kui keskealised (49%) ja vanemaealised (47%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (63%) ja keskharidusega (57%) kui kõrgharidusega (49%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (69%) ja keskmise (62%) kui madala (50%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (71%) kui ilma lasteta (55%) ja täisealiste lastega (52%) leibkondade liikmed.

3. ALKOHOL

3.1. ALKOHOLI TARVITAMISE REGULAARSUS

Ida-Virumaal tarvitatakse alkoholi harvemini kui Eestis keskmiselt (joonis 3.1). Samuti on maakonnas kõrgem vastajate osakaal, kes uuringule eelnenud 30 päeva jooksul ei tarvitanud üldse alkoholi. Kui Eestis keskmiselt oli selliseid vastajaid 26%, siis Ida-Virumaal 35%. Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid on kõige enam Kohtla vallas (35%) ja kõige vähem Kohtla-Järve linnas (13%).

Joonis 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vähemalt ühe korra nädalas alkoholi tarvitajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (39%) kui naised (12%);
- ▶ pigem noored (29%) ja keskealised (26%) kui vanemaealised (12%);
- ▶ pigem töötavad (26%) ja mitteaktiivsed (20%) kui töötud (8%);
- ▶ pigem elukaaslasega (28%) kui ilma elukaaslaseta (15%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (32%) ja keskmise (22%) kui madala (16%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem eestlased (27%) kui venelased (19%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (29%) ja ilma lasteta (27%) kui täisealiste lastega (19%) leibkondade liikmed.

Vähemalt ühe korra nädalas tarvitavad alkoholi pigem vastajad:

- ▶ kelle toimetulek ei ole tervises seisundi tõttu piiratud;
- ▶ kes joovad end purju (korraga vähemalt 6 alkoholiannust) vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kes ei ole suitsetamisest loobunud;
- ▶ kellel on olnud juhuslikke seksuaalsuhteid;
- ▶ kes on ühe korra tarvitanud kanepit;
- ▶ kes on korduvalt tarvitanud teisi narkootikume (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin).

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsuse seos teiste tunnustega, %

		Vähemalt 1 kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Tervise seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	19	42	39	100
	Ei ole piiratud	29	43	28	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Mitte kordagi	16	84	0	100
	1-3 korda kuus	48	52	0	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	98	2	0	100
Subjektivne alkoholi tarvitamise hinnang*	Vähe või mõõdukalt	32	68	0	100
	Palju	100	0	0	100
Suitsetamine**	Suitsetab	36	38	27	100
	Loobunud	17	47	35	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul***	Jah	45	35	20	100
	Ei	23	44	34	100
Kanepi tarvitamine	Jah, 1 korra	62	22	16	100
	Jah, korduvalt	32	33	35	100
	Ei	20	44	37	100
Teiste narkootikumide tarvitamine	Jah, 1 korra	53	45	1	100
	Jah, korduvalt	77	10	14	100
	Ei	34	40	26	100

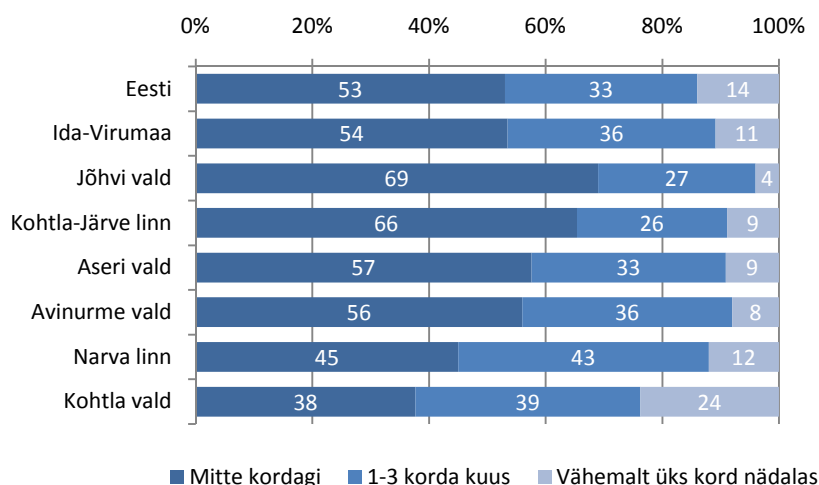
*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud.

***Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

3.2. ALKOHOLI TARVITAMISE KOGUSED

Purju joomise (ehk korraga vähemalt 6 annuse alkoholi³ tarvitamise) sageduse näitajate poolest on Ida-Virumaa olukord sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.2). Nii Eestis keskmiselt kui Ida-Virumaal joob end vähemalt ühe korra kuus purju 47% vastajatest. Vähemalt korra nädalas joob end purju pea iga kümnes vastaja. Iganädalasi purju joojaid on kõige enam Kohtla vallas (24%) ja kõige vähem Jõhvi vallas (4%).

Joonis 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvinud)

Vähemalt ühe korra nädalas purju joojaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (16%) kui naised (6%);
- ▶ pigem noored (19%) kui keskealised (7%) ja vanemaealised (7%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (17%) ja keskharidusega (11%) kui kõrgharidusega (3%) vastajad;
- ▶ pigem mitteaktiivsed (20%) ja töötud (14%) kui töötavad (8%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (18%) kui täisealiste lastega (10%) ja ilma lasteta (6%) leibkondade liikmed.

Rohkem esineb purju joomist nende hulgas:

- ▶ kes suitsetavad;
- ▶ kellel on depressiooni sümptomid;
- ▶ kes enda hinnangul tarvitavad alkoholi palju;
- ▶ kellel on olnud juhuslikke seksuaalsuhteid;
- ▶ kes on füüsiliselt madala aktiivsusega.

³ Alkoholiannus on alkohoolse joogi kogus, mis sisaldab 10 g absoluutset alkoholi. Üks alkoholiannus on näiteks 250 ml 5%–5,3% õlut või 1 pokaal (120 ml) 12% veini või 1 pits (40 ml) 40% kanget alkoholi. Allikas: Tähepõld, H., Veskimägi, M., Kalda, R., Maaroos, H-I., Oona, M., Saame, I. (2012). Alkoholi liigtarvitava patsiendi varajane avastamine ja nõustamine perearstipraktises: metoodiline juhendmaterjal perearstidele ja pereõdedele. II parandatud ja täiendatud trükk. Tallinn: Lakrito AS.

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamise seos teiste tunnustega, (%)*

		Vähemalt 1 kord nädalas	1-3 korda kuus	Mitte kordagi	Kokku
Suitsetamine**	Suitsetab	24	40	36	100
	Loobunud	0	51	49	100
Depressiooni sümptomid	Ei ole	6	39	54	100
	On	24	18	58	100
Subjektivne hinnang oma alkoholi tarvitamisele*	Vähe või mõõdukalt	9	35	56	100
	Palju	47	53	39	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul***	Jah	30	35	35	100
	Ei	9	35	56	100
Vabal ajal liikumisharrastusega tegelemine	Üldse mitte või 1-2 korda kuus	15	36	50	100
	1 või mitu korda nädalas	3	37	60	100

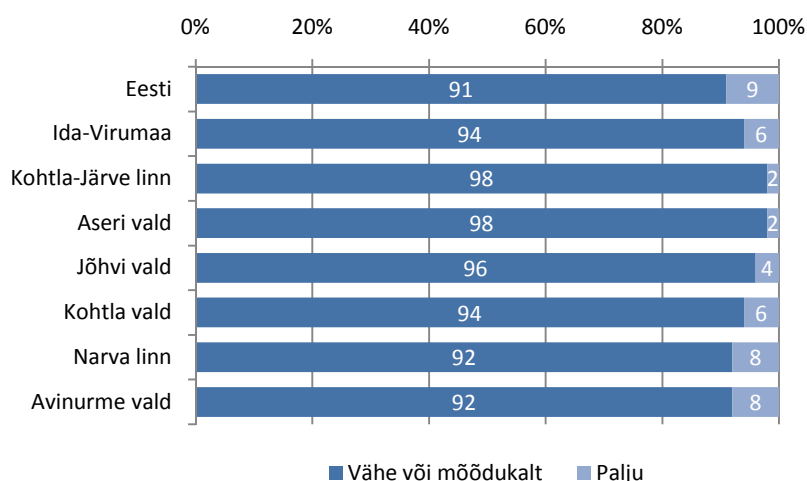
*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes on kunagi elus suitsetanud.

***Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

3.3. HINNANGUD OMA ALKOHOLI TARVITAMISELE

Uuringus osalenutel paluti anda subjektiivne hinnang enda alkoholi tarvitamisele. Nii Eestis keskmiselt kui ka Ida-Virumaal leiab ligikaudu 90% vastajatest, et nad tarvitavad alkoholi vähe või mõõdukalt (joonis 3.3). Vastajaid, kes arvavad, et nad tarvitavad alkoholi palju on kõige enam Narva linnas ja Avinurme vallas (8%). Kõige vähem aga Kohtla-Järve linnas ja Aseri vallas (2%).

Joonis 3.3. Subjektiivne alkoholi tarvitamise hinnang

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud)

Enda alkoholi tarvitamist hindavad paljuks pigem need, kelle tervise enesehinnang on halb.

Tabel 3.3. Subjektiivse alkoholi tarvitamise hinnangu seos tervise enesehinnanguga, %*

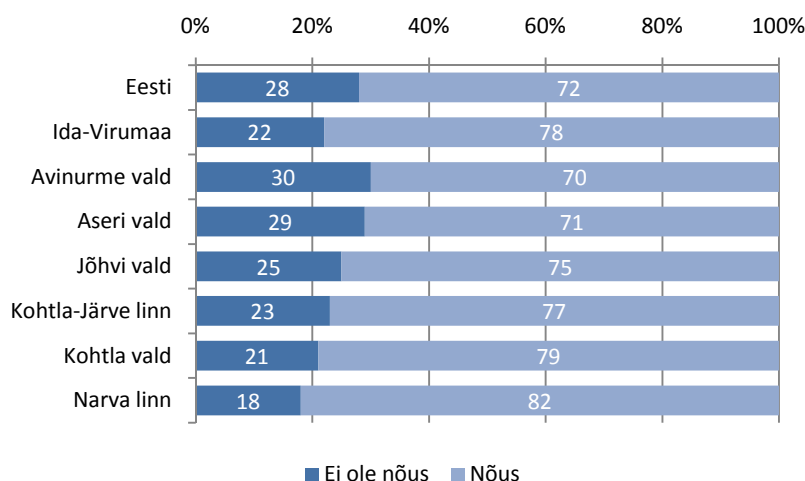
		Vähe või mõõdukalt	Palju	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	94	6	100
	Keskmine	87	13	100
	Halb	72	28	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

3.4. HOIAKUD ALKOHOLI TARVITAMISE SUHTES

Hoiakud regulaarse alkoholi tarvitamise terviskahjude suhtes

Väitega „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ nõustujate osakaal on Ida-Virumaal (78%) kõrgem kui Eestis keskmiselt (72%) (joonis 3.4). Väitega nõustujaid on kõige enam Narva linnas (82%) ja kõige vähem Avinurme vallas (70%).

Joonis 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine

Väitega mittenõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (38%) kui naised (11%);
- ▶ pigem noored (26%) ja keskealised (24%) kui vanemaealised (16%);
- ▶ pigem eestlased (33%) kui venelased (19%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes sagedamini joovad end purju.

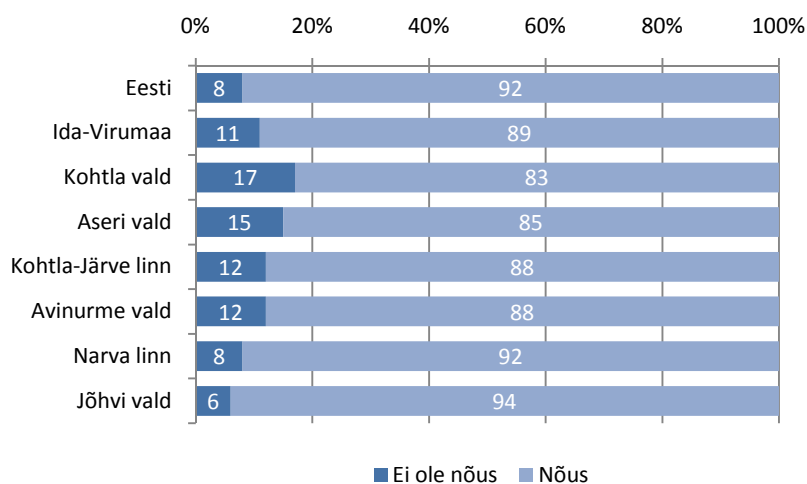
Tabel 3.4. Väite „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“, seos teiste tunnustega, %

		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Vähemalt 1 kord nädalas	41	59	100
	1-3 korda kuus	16	84	100
	Mitte kordagi	18	82	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt 1 kord nädalas	30	70	100
	1-3 korda kuus	38	62	100
	Mitte kordagi	14	86	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud purju joomise terviskahjude suhtes

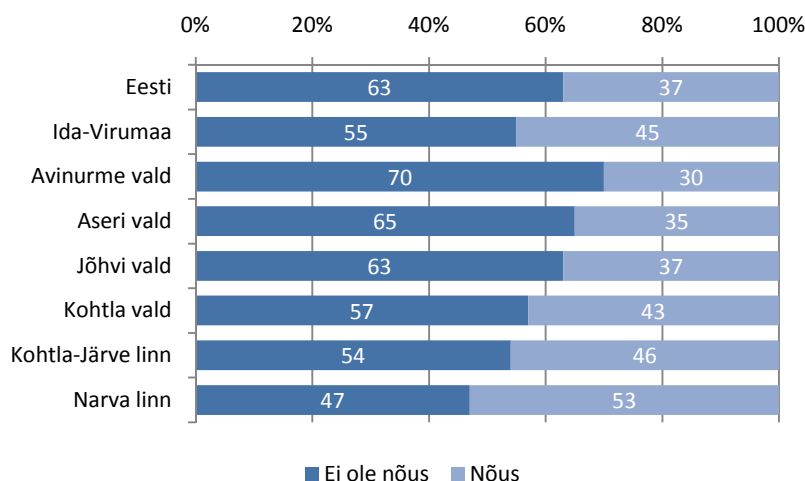
Väitega „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ ei nõustu 11% Ida-Virumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 3.5). Mittenõustujaid on kõige rohkem Kohtla vallas (17%) ja kõige vähem Jõhvi vallas (6%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 3, tabel 3.5).

Joonis 3.5. Väitele „Iganädalane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine

Purju joomist soosivad hoiakud tutvusringkonnas

Väitega „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ nõustujaid on Ida-Virumaal (45%) rohkem kui Eestis keskmiselt (37%) (joonis 3.6). Kõige madalam on nõustujate osakaal Avinurme vallas (30%) ning kõige kõrgem Narva linnas (53%).

Joonis 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine

Väitega nõustujaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (53%) kui naised (38%);
- ▶ pigem noored (51%) ja keskealised (50%) kui vanemaealised (26%);
- ▶ pigem venelased (54%) kui eestlased (28%);
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes ei tarvita alkoholi suures koguses.

Tabel 3.5. Väite „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“, seos teiste tunnustega, %

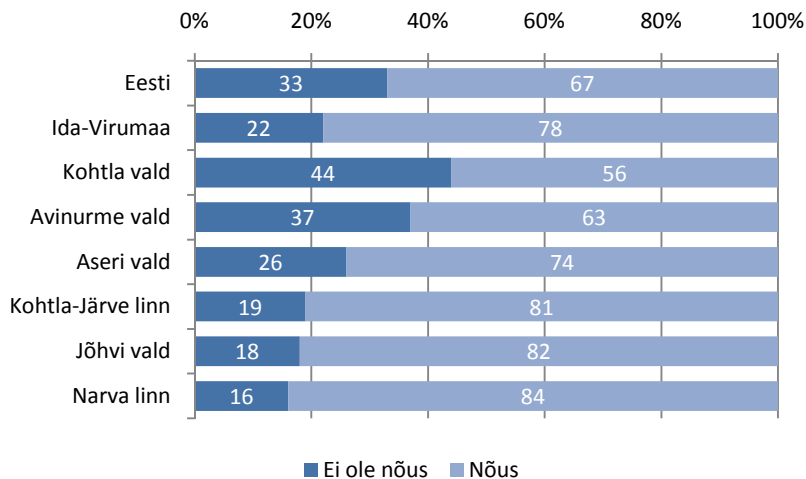
		Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul	Vähemalt 1 kord nädalas	35	65	100
	1-3 korda kuus	56	44	100
	Mitte kordagi	71	29	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Vähemalt 1 kord nädalas	30	70	100
	1-3 korda kuus	38	62	100
	Mitte kordagi	14	86	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Hoiakud alkoholi ja tubakatoode müügipiirangute suhtes

Ida-Virumaa vastajate hulgas on väitega „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ nõustujaid rohkem (78%) kui Eestis keskmiselt (67%) (joonis 3.7). Kõige madalam on nõustujate osakaal Kohtla vallas (56%) ja kõige kõrgem Narva linnas (84%).

Joonis 3.7. Väitele „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“ vastamine

Müügipiirangute vastaseid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (27%) kui naised (18%);
- ▶ pigem noored (26%) ja keskealised (23%) kui vanemaealised (16%);
- ▶ pigem eestlased (38%) kui venelased (16%);
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

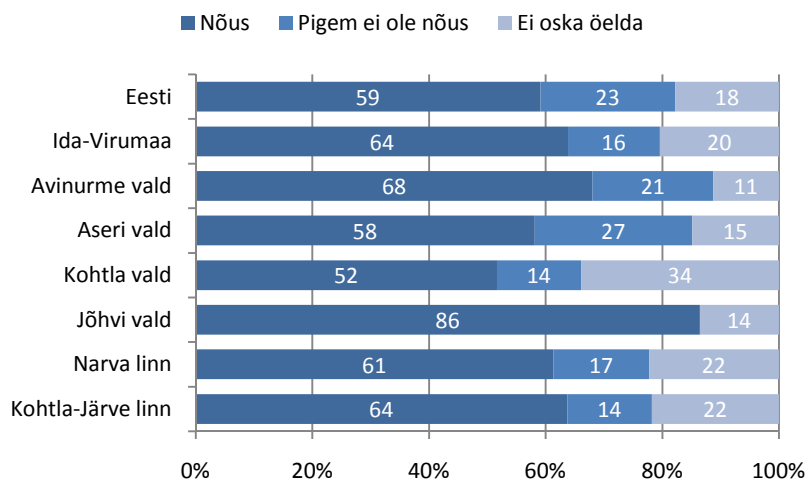
Tabel 3.6. Väite „Alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades“, seos korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamisega, %

	Ei ole nõus	Nõus	Kokku
Vähemalt 1 kord nädalas	34	66	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*			
1-3 korda kuus	13	87	100
Mitte kordagi	4	96	100

*Vastasis ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke taritanud.

Valmisolek piirata oma alkoholi tarvitamist

Väitega „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ nõustujaid on Ida-Virumaal (64%) rohkem kui Eestis keskmiselt (59%) (joonis 3.8). Näitaja on kõrgeim Jõhvi vallas (86%) ja madalaim Kohtla vallas (52%).

Joonis 3.8. Väitele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ vastamine (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“)

Vastajad, kes leiavad, et nad peaksid tarvitama vähem alkoholi on:

- ▶ pigem vanemaealised (85%) ja noored (74%) kui keskealised (52%);
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes nõustuvad alkoholi ja tubakatooteid tuleks müüa spetsiaalsetes müügikohtades;
- ▶ pigem need, kes nõustuvad, et enamikel nädalapäevadel alkoholi joomine on tervisele kahjulik.

Tabel 3.7. Väite „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“, seos teiste tunnustega, % *

		Nõus	Pigem ei ole nõus	Ei oska öelda	Kokku
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	54	22	24	100
	1-3 korda kuus	58	19	23	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	93	0	7	100
Alkoholi ja tubaka müümine spetsiaalsetes müügikohtades	Ei ole nõus	48	28	24	100
	Nõus	71	9	20	100
Enamikel nädalapäevadel alkoholi joomine on kahjulik	Ei ole nõus	46	28	26	100
	Nõus	72	10	18	100

*Analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väitele „ei kehti minu kohta“.

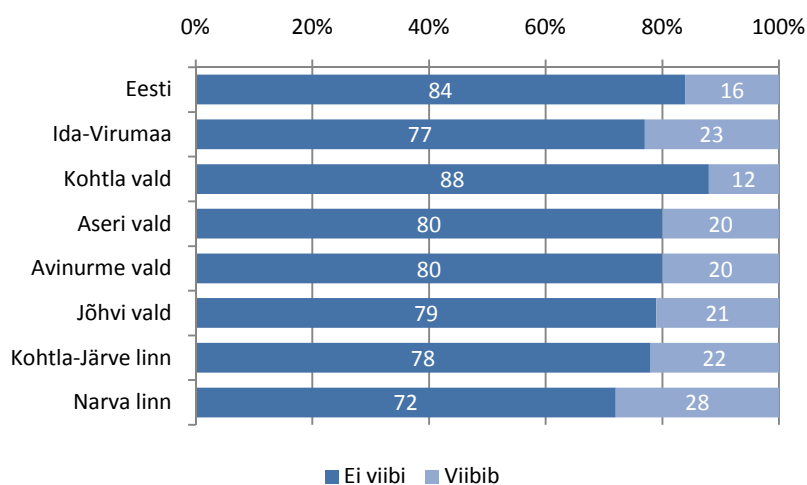
**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

4. SUITSETAMINE

4.1. PASSIIVNE SUITSETAMINE

Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Ida-Virumaa vastajatest viibib 23% tööl ruumides, kus suitsetatakse, mis on kõrgem Eesti keskmisest 16% (joonis 4.1). Omavalitsuste lõikes on näitaja kõrgeim Narva linnas (28%) ja madalaim Kohtla vallas (12%).

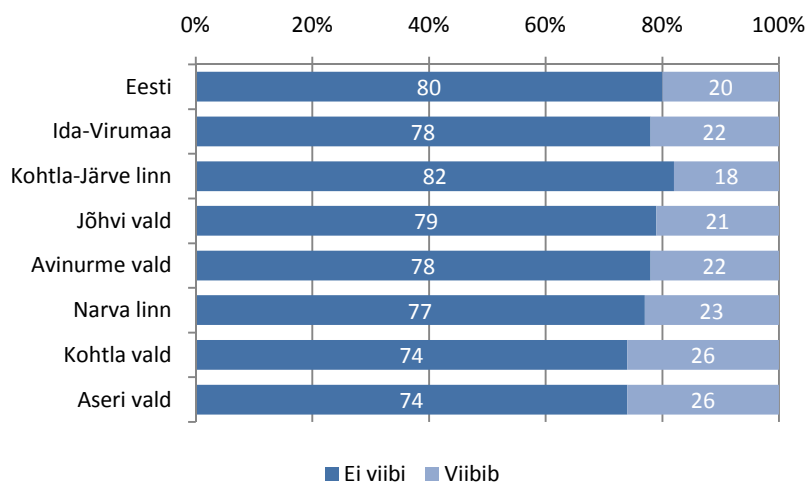
Joonis 4.1. Tööl viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle töökohal suitsetatakse, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (41%) kui naised (10%);
- ▶ pigem keskealised (35%) kui noored (19%) ja vanemaealised (10%);
- ▶ pigem keskharidusega (28%) kui alg- või põhiharidusega (21%) ja kõrgharidusega (18%) vastajad.

Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Ida-Virumaa vastajate hulgas on 22% neid, kelle kodus suitsetatakse, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.2). Madalaim on näitaja Kohtla-Järve linnas (18%) ning kõrgeim Kohtla vallas ja Aseri vallas (26%).

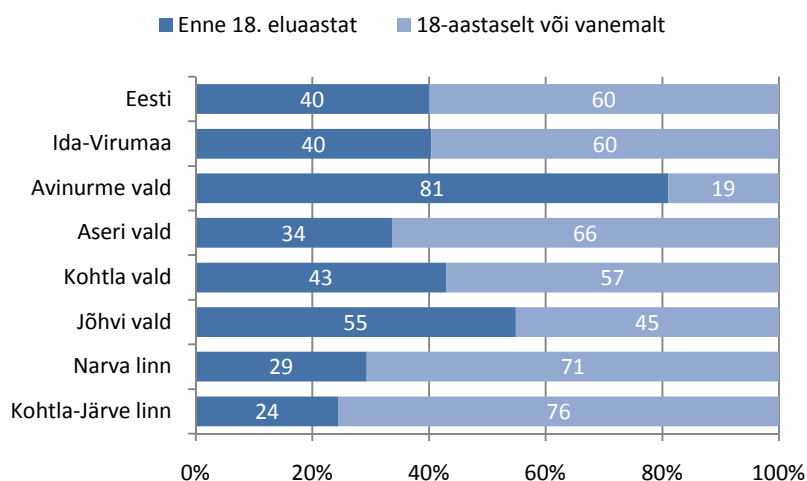
Joonis 4.2. Kodus viibimine ruumides, kus suitsetatakse

Vastajaid, kelle kodus suitsetatakse, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (26%) kui mehed (16%);
- ▶ pigem noored (27%) kui keskealised (21%) ja noored (16%);
- ▶ pigem keskharidusega (26%) ja alg- või põhiharidusega (24%) kui kõrgharidusega (9%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (33%) kui keskmise (21%) ja madala (15%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (29%) ja täisealiste lastega (21%) kui ilma lasteta (15%) leibkondade liikmed.

4.2. SUITSETAMISE ALUSTAMINE

Kõigilt vastajatelt, kes olid uuringu läbiviimise ajal igapäevased suitsetajad, paluti täpsustada, mis vanuses nad suitsetamisega alustasid. Ida-Virumaa vastajatest 40% alustas suitsetamist enne 18. eluaastat, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 4.3). Kõige enam on alaealisena suitsetamisega alustanud Avinurme vallas (81%) ja kõige vähem Kohtla-Järve linnas (24%).

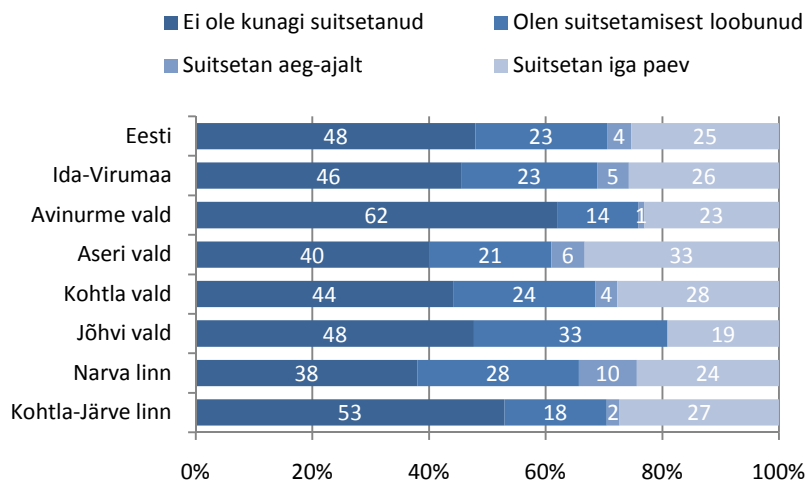
Joonis 4.3. Suitsetamise alustamine (vastasid ainult igapäevased suitsetajad)

Alaealisena suitsetamisega alustanud võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (60%) kui naised (28%);
- ▶ pigem noored (52%) kui vanemaealised (35%) ja keskealised (34%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (50%) ja keskharidusega (45%) kui kõrgharidusega (29%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (46%) ja madala (38%) kui kõrge (30%) ostujõuga vastajad.

4.3. IGAPÄEVASED SUITSETAJAD

Ida-Virumaal on igapäevaseid suitsetajaid 26% vastajatest, mis on sarnane Eestis keskmisele (joonis 4.4). Näitaja on kõrgeim Aseri vallas (33%) ja kõige madalam Jõhvi vallas (19%). Vastajaid, kes pole mitte kunagi suitsetanud, on kõige enam Avinurme vallas (62%) ja kõige vähem Narva linnas (38%).

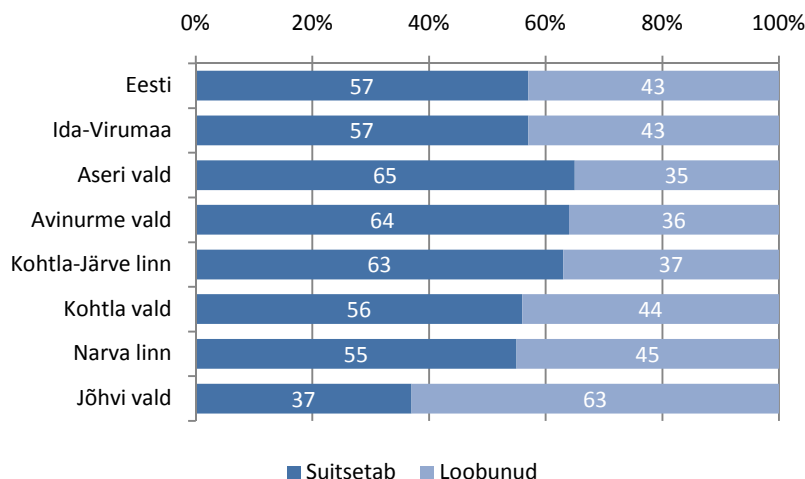
Joonis 4.4. Igapäevane suitsetamine

Ida-Virumaa igapäevaseid suitsetajaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (33%) kui naised (20%);
- ▶ pigem keskealised (35%) kui noored (22%) ja vanemaealised (16%);
- ▶ pigem töötud (43%) kui töötavad (27%) ja mitteaktiivsed (19%);
- ▶ pigem keskkharidusega (33%) kui alg- või põhiharidusega (21%) ja kõrgharidusega (12%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (31%) ja kõrge (29%) kui madala (21%) osujõuga vastajad.

4.4. SUITSETAMISEST LOOBUMINE

Kõigist Ida-Virumaa vastajatest, kes on elu jooksul suitsetanud on suitsetamisest loobunud 43%, näitaja on võrdne Eesti keskmisega (joonis 4.5). Kõige enam on suitsetamisest loobunud Jõhvi vallas (63%) ja kõige vähem Aseri vallas (35%).

Joonis 4.5. Suitsetamisest loobumine

(vastasid vaid need, kes on kunagi elus suitsetanud)

Vastajaid, kes pole suitsetamist maha jätnud, võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (65%) kui mehed (50%);
- ▶ pigem keskealised (66%) kui noored (54%) ja vanemaealised (42%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (60%) ja keskkharidusega (58%) kui kõrgharidusega (46%) vastajad;
- ▶ pigem töötud (86%) kui mitteaktiivsed (59%) ja töötavad (54%);
- ▶ pigem kõrge (66%) kui madala (55%) ja keskmise (54%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (68%) kui elukaaslasega (53%) vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (64%) kui alaealiste lastega (53%) ja ilma lasteta (53%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kelle tervise enesehinnang on keskmine või halb;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 4.1. Suitsetamisest loobumise seos teiste tunnustega, %*

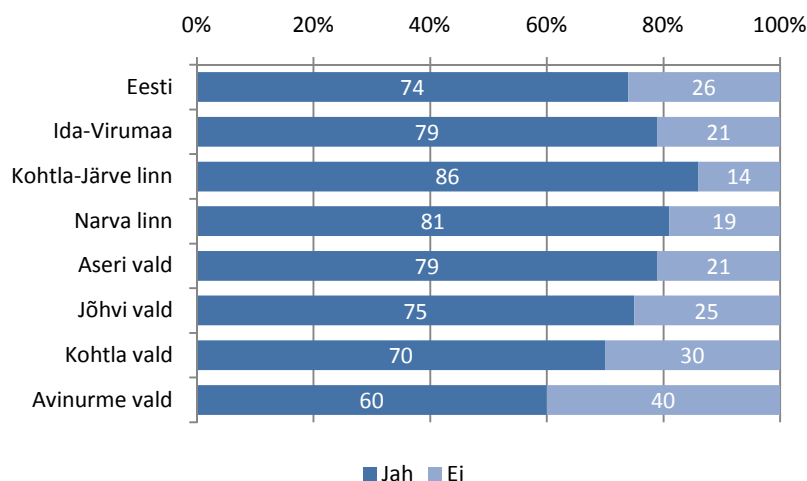
		Suitsetab	Loobunud	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	49	51	100
	Keskmine	65	35	100
	Halb	55	45	100
Alkoholi tarvitamise regulaarsus	Mitte kordagi	50	50	100
	1-3 korda kuus	52	48	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	73	27	100
Korraka vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	52	48	100
	1-3 korda kuus	55	45	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	100	0	100

*Vastasid ainult need, kes on kunagi oma elus suitsetanud.

**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

Soov suitsetamisest loobuda

Küsimusele „Kas te soovite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult igapäevased suitsetajad. Ida-Virumaa igapäevastest suitsetajatest soovivad 79% suitsetamisest loobuda, mis on kõrgem Eesti keskmisest 74% (joonis 4.6). Kõige enam suitsetamisest loobuda soovijaid on Kohtla-Järve linnas (86%) ja kõige vähem Avinurme vallas (60%).

Joonis 4.6. Soov loobuda suitsetamisest
(vastasid ainult need, kes küsimustiku täitmise hetkel suitsetasid igapäevaselt)

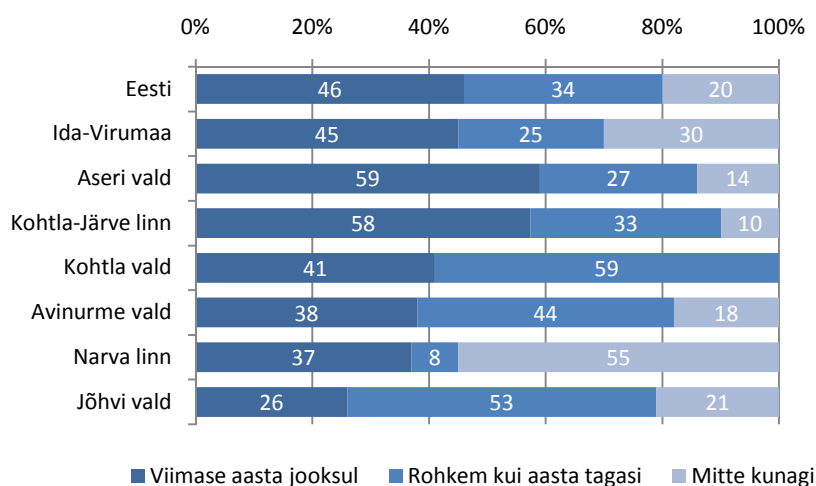
Igapäevasest suitsetamisest loobuda soovijaid võib iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem mehed (83%) kui naised (74%);
- ▶ pigem vanemaealised (90%) kui keskealised (78%) ja noored (73%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (87%) kui kõrgharidusega (77%) ja keskharidusega (75%) vastajad.

Suitsetamisest loobumise katsed

Küsimusele „Millal te viimati proovisite suitsetamisest loobuda?“ vastasid ainult need, kes praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetavad. Uuringule eelnenud aasta jooksul püüdis suitsetamisest loobuda 45% Ida-Virumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 4.7). Näitaja on kõrgeim Aseri vallas (59%) ja kõige madalam Jõhvi vallas (26%).

Joonis 4.7 Proovinud loobuda suitsetamisest

(vastasid ainult praegusel eluperioodil aeg-ajalt või igapäevaselt suitsetajad)

Viimase aasta jooksul suitsetamisest loobuda proovinuid võib iseloomustada järgmiselt:

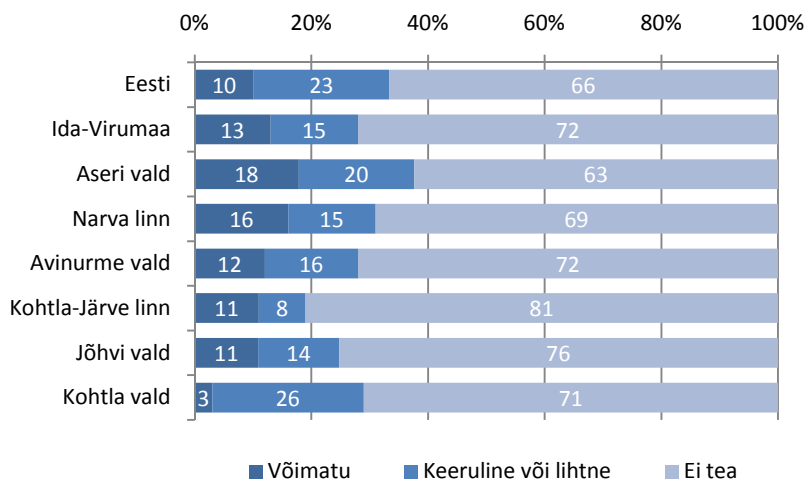
- ▶ pigem noored (63%) kui vanemaealised (43%) ja keskealised (35%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (69%) kui kõrgharidusega (41%) ja keskharidusega (32%) vastajad.

5. NARKOOTIKUMID

5.1. NARKOOTIKUMIDE LEVIK JA KÄTTESAADAVUS

Kanepi hankimine

Ida-Virumaa vastajatest 15% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida kanepit, mis on madalam Eesti keskmisest 23% (joonis 5.1). Kõige enam hindasid kanepit kättesaadavaks Kohtla valla (26%) ja kõige vähem Kohtla-Järve linna (8%) vastajad.

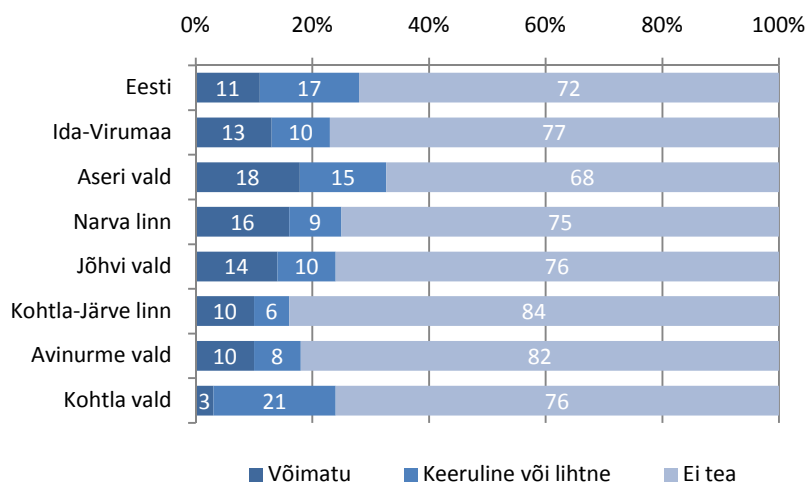
Joonis 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus

Kanepi hankimist võimalikuks pidavaid vastajaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem mehed (23%) kui naised (9%);
- ▶ pigem noored (32%) kui keskealised (10%) ja vanemaealised (1%).

Teiste narkootikumide hankimine

Ida-Virumaa vastajatest 10% leidsid, et soovi korral on neil võimalik hankida selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin või heroiin, mis on madalam Eesti keskmisest 17% (joonis 5.2). Sarnaselt kanepile, hindasid ka teisi narkootikume kättesaadavaks kõige enam Kohtla valla (21%) ja kõige vähem Kohtla-Järve linna (6%) vastajad.

Joonis 5.2. Teiste narkootikumide hankimise võimalikkus

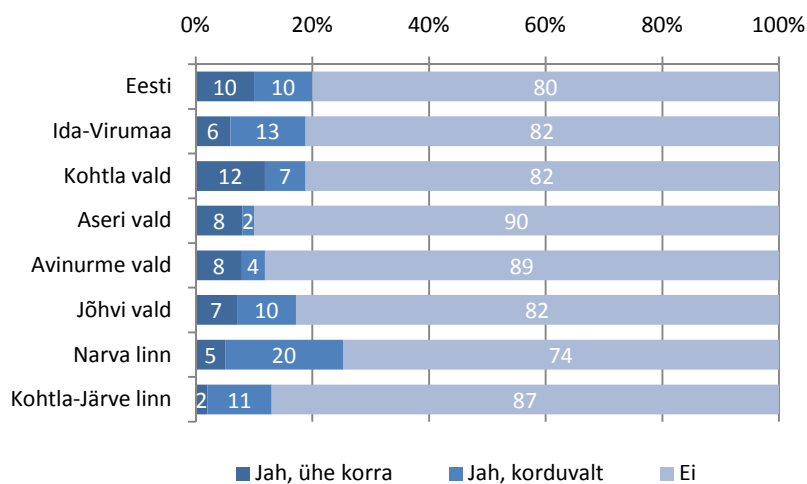
Teisi narkootikume on võimalised hankima:

- ▶ pigem mehed (19%) kui naised (4%);
- ▶ pigem noored (19%) kui keskealised (8%) ja vanemaealised (1%).

5.2. NARKOOTILISE AINETE TARVITAMINE

Kanepi tarvitamine

Vastajaid, kes on elu jooksul vähemalt korra kanepit tarvitanud on Ida-Virumaal 19%, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 5.3). Korduvaid kanepi tarvitajaid on Ida-Virumaa vastajatest 13%. Korduvaid kanepi tarvitajaid on kõige enam Narva linnas (20%) ja kõige vähem Aseri vallas (2%).

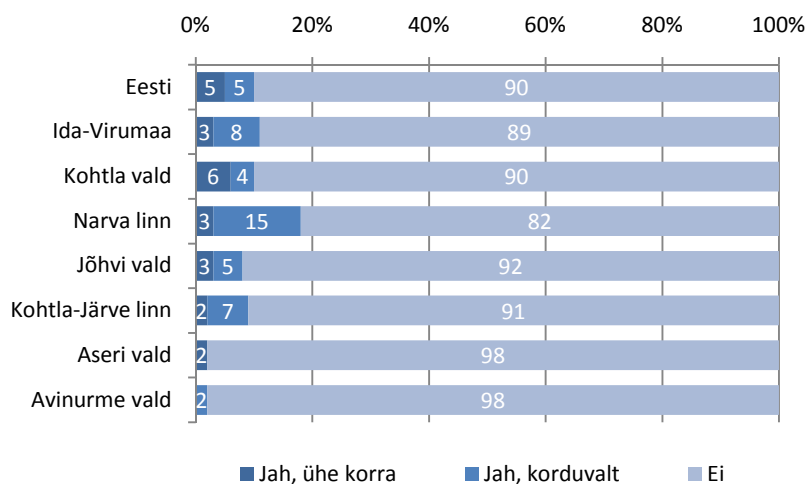

Joonis 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul

Korduvalt kanepit tarvitanud on pigem noored (27%) kui keskealised (10%) ja vanemaealised (0%) vastajad.

Teiste narkootikumide tarvitamine

Ida-Virumaa vastajatest 11% on elu jooksul vähemalt ühe korra tarvitanud selliseid narkootikume nagu ecstasy, amfetamiin, kokaiin või heroiin, näitaja on sarnane Eesti keskmisele (joonis 5.4). Korduvad tarvitajad on Ida-Virumaa vastajatest 8%. Kõige enam on elu jooksul vähemalt ühe korra teisi narkootikume tarvitanuid Narva linnas (18%) ja kõige vähem Aseri vallas ja Avinurme vallas (2%).

Joonis 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul

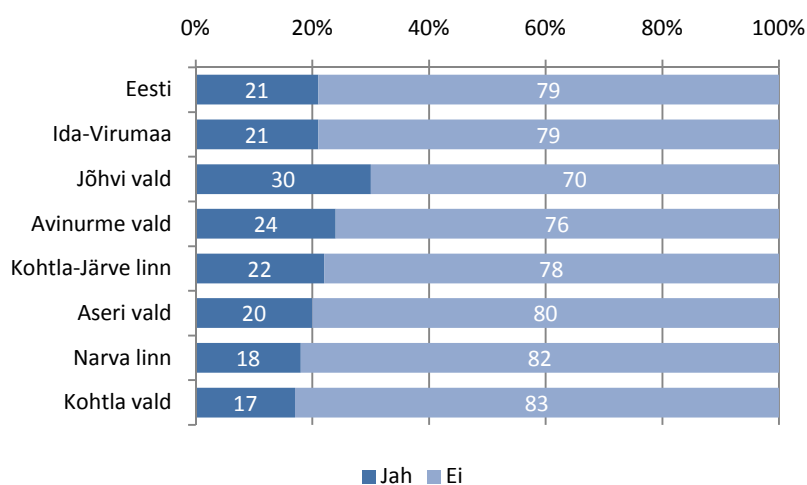
Korduvalt on teisi narkootikume tarvitanud pigem noored (23%) kui keskealised (2%) ja vanemaealised (0%) vastajad.

6. SOTSIAALSED SUHTED

6.1. SOTSIAALNE VÖRGUSTIK

Kuulumine organisatsiooni või ühingusse

Ida-Virumaa vastajatest kuulub 21% mõne organisatsiooni, ühingu või grupi liikmete sekka, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 6.1). Kõige kõrgem on organisatsiooni või ühingusse kuuluvate osakaal Jõhvi vallas (30%) ja madalaim Kohtla vallas (17%).

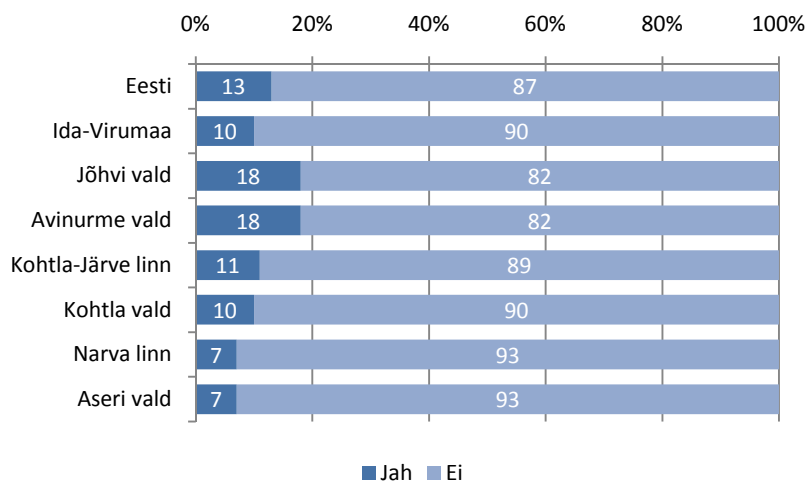

Joonis 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus

Organisatsiooni või ühingu liikmed on pigem kõrgharidusega (32%) kui keskharidusega (18%) ja alg- või põhiharidusega (12%) vastajad.

Kuulumine mittetulundusühingusse

Ida-Virumaa vastajatest kuulub mittetulundusühingutesse 10%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 6.2). Kõige kõrgem on näitaja Jõhvi vallas ja Avinurme vallas (18%) ning kõige madalam Aseri vallas ja Narva linnas (7%).

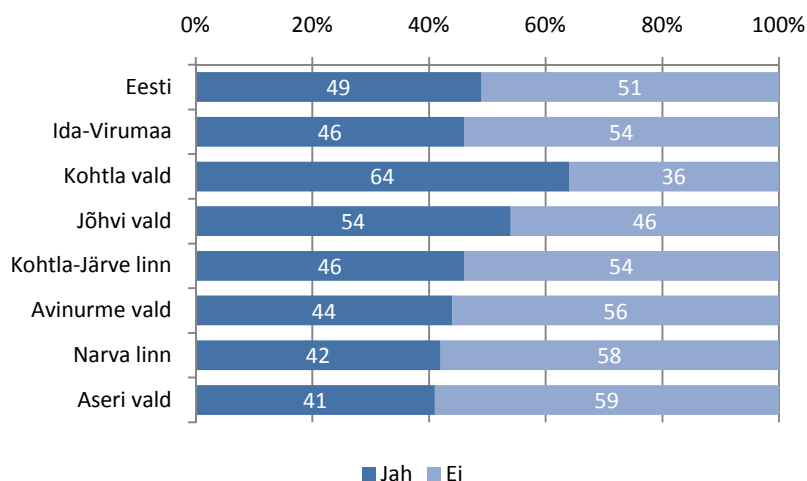
Joonis 6.2 Mittetulundusühingu liikmelisus

Mittetulundusühingute liikmeid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (17%) kui keskealised (7%) ja vanemaealised (7%);
- ▶ pigem mitteaktiivsed (12%) ja töötavad (10%) kui töötud (5%).

Suhtlemine internetis

Uuringus osalejad hindasid oma suhtlemisaktiivsust internetis. Neil paluti vastata, kuivõrd nad kasutavad suhtlemiseks e-posti, Facebooki, MSN Messenger-i, Skype-i ja foorumeid. Ida-Virumaal (46%) on interneti kaudu suhtlejaid sarnaselt Eesti keskmisele (joonis 6.3). Kõige kõrgem on internetis aktiivsete suhtlejate osakaal Kohtla vallas (64%) ja madalaim Aseri vallas (41%).

Joonis 6.3. Aktiivne suhtlemine internetis

Aktiivseid internetis suhtlejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (73%) kui keskealised (44%) ja vanemaealised (17%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (54%) kui alg- või põhiharidusega (46%) ja keskharidusega (40%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (51%) kui mitteaktiivsed (36%) ja töötud (33%).

6.2. KOGUKONNATUNNE

Uuringus osalenud inimestel paluti vastata, kas nad on nõus kuue kogukonnatunnet iseloomustava väitega (tabel 6.1). Kogukonnatunde näitajad on kõrgemad Avinurme vallas ja Kohtla vallas ning madalamad Narva linnas ja Jõhvi vallas. Kogukonnatunnet iseloomustavatele väidetele vastamine sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on esitatud raporti lisas 6 (tabelid 6.4-6.9).

Tabel 6.1. Väidetega nõustujate osakaal Ida-Virumaa omavalitsuste lõikes, %

	Eesti	Ida- Virumaa	Kohtla- Järve linn	Narva linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
Usaldan oma kodukandi inimesi	46	44	40	48	33	38	44	54
Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja	57	55	49	52	47	69	60	79
Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud	47	43	47	36	32	68	40	58
Minu kodukandi asjad on olulised	75	64	64	56	64	79	58	88
Suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis	31	24	25	14	27	41	24	48
Osalen oma kodukandi tegevustes	36	33	31	21	35	55	42	59

6.3. PEAMISED INFOKANALID

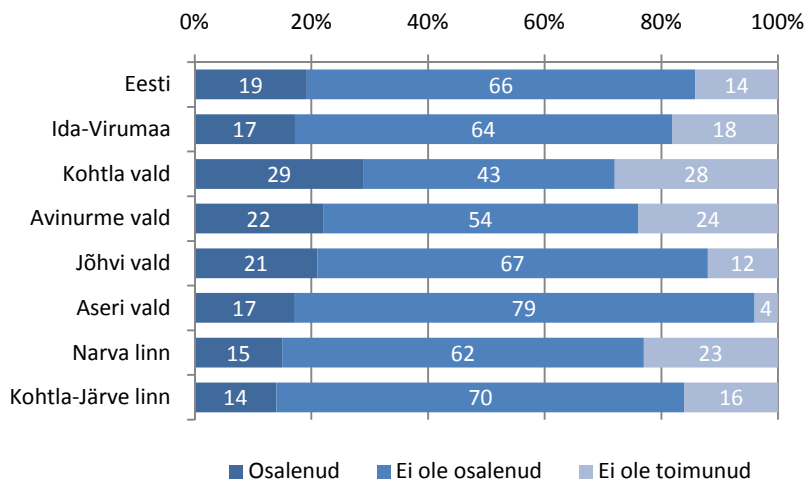
Uuringus osalejatel paluti vastata, millised on peamised infokanalid, kust nad saavad infot elukohas pakutavate teenuste, sündmuste jms kohta. Tabelis 6.2. on esitatud neli kõige sagedamini valitud infokanalit omavalitsuste lõikes. Infokanalite järjestused Eestis ja Ida-Virumaal on nelja tähtsaima osas samad. Enamikus uuringus osalenud KOVides on kõige tähtsam infokanal pere, sõbrad ja kolleegid.

Tabel 6.2. Neli peamist infokanalit, nummerdatud tähtsuse järjekorras

	Eesti	Ida- Virumaa	Kohtla- Järve linn	Narva linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
Pere, sõbrad ja kolleegid	I	I	II	I	I	II	I	I
Linna või valla ajaleht	II	II	I	II	II	I	II	II
Maakonna ajaleht	III	III	III	IV	III	III	III	III
KOV-i interneti kodulehekülg	IV	IV	IV	III	IV	IV	IV	IV

6.4. OSALEMINE TERVISETEEMALISTEL ÜRITUSTEL

Uuringus osalejatelt küsiti, kas nad on viimase aasta jooksul osalenud mõnel kohalikul tervise teemalisel üritusel. Ida-Virumaal vastas küsimusele jaatavalt 17%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 6.4). Kõige suurem on osalemismäär Kohtla vallas (29%) ja kõige madalam Kohtla-Järve linnas (14%). Kohtla vallas on kõige enam neid vastajaid, kellele teadaolevalt pole taolisi üritusi toimunud (28%).

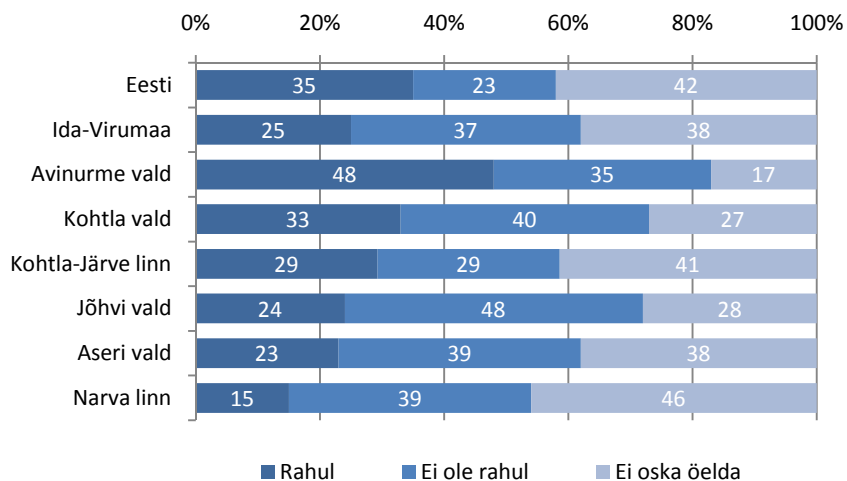
Joonis 6.4. Osalemine elukohas toimunud tervise teemalisel üritusel

Tervise teemalistel üritustel osalejaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem kõrgharidusega (24%) ja keskhariidusega (18%) kui alg- või põhiharidusega (7%) vastajad;
- ▶ pigem töötavad (21%) ja töötud (18%) kui mitteaktiivsed (7%);
- ▶ pigem ilma lasteta (22%) ja täisealiste lastega (19%) kui alaealiste lastega (10%) leibkondade liikmed.

6.5. RAHULOLU VABA AJA VEETMISE VÕIMALUSTEGA

Oma elukohas pakutavate huvitegevuse ja vaba aja veetmise võimalustega on rahul 25% Ida-Virumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 35% (joonis 6.5). Omavalitsuste lõikes eristub Avinurme vald, kus rahulolijate osakaal küündib 48%-ni, kõige madalam on näitaja Narva linnas (15%).

Joonis 6.5. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega

Huvitegevuse ja vaba aja võimalustega rahulolijaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (35%) kui keskealised (23%) ja vanemaealised (16%);
- ▶ pigem töötud (62%) kui töötavad (23%) ja mitteaktiivsed (20%);
- ▶ pigem need, kellel on hea tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kelle tervises seisund ei piira igapäevast toimetulekut.

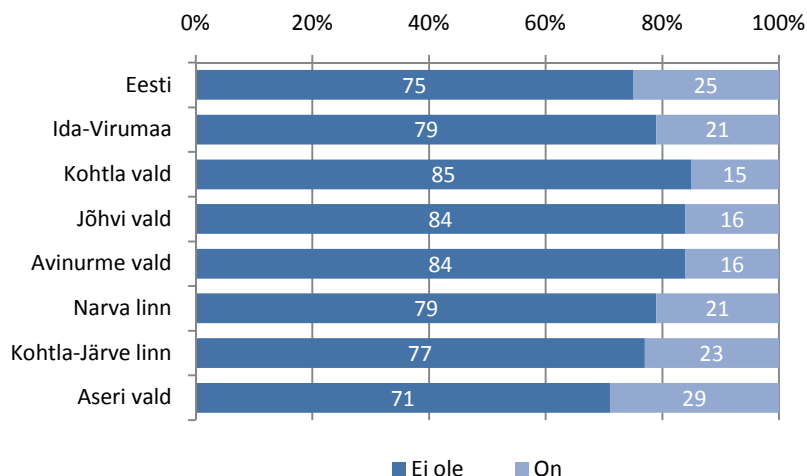
Tabel 6.3. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, seos teiste tunnustega, %

		Rahul	Ei ole rahul	Ei oska öelda	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	41	31	28	100
	Keskmine	14	43	42	100
	Halb	10	33	57	100
Tervises seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	16	35	49	100
	Ei ole piiratud	36	41	23	100

7. VAIMNE TERVIS

7.1. DEPRESSIOONI SÜMPTOMID⁴

Depressiooni sümptomeid esineb Ida-Virumaa vastajate hulgas 21%, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 7.1). Kõige vähem esineb depressiooni sümptomeid Kohtla vallas (15%) ja kõige sagedamini Aseri vallas (29%).

Joonis 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine

Depressiooni sümptomitega vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem naised (29%) kui mehed (9%);
- ▶ pigem töötud (42%) kui mitteaktiivsed (27%) ja töötavad (17%);
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (28%) kui elukaaslasega (15%) vastajad;
- ▶ pigem need, kes hindavad oma tervislikku seisundit halvaks;
- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kellel on viimase aasta jooksul olnud juhuslikke seksuaalsuhteid;
- ▶ pigem need, kes ei ole rahul oma lähisuhetega.

⁴ Depressiooni sümptomite esinemist mõõdeti emotsionaalse enesetunde küsimustiku (EEK) depressiooni skaala põhjal, mille koostamisel on aluseks olnud psüühikahäirete rahvusvahelistes klassifikatsioonides esitatud depressiooni diagnostilised kriteeriumid. Allikas: Aluoja, A., Shlik, J., Vasar, V., Luuk, K., Leinsalu, M. (1999). Development and psychometric properties of the Emotional State Questionnaire, a self-report questionnaire for depression and anxiety. Nordic Journal of Psychiatry 53(6), 443–449. Depressiooni sümptomite esinemine ei näita psüühikahäire olemasolu, vaid viitab selle riskile.

Tabel 7.1 Depressiooni sümptomite esinemise seos teiste tunnustega, %

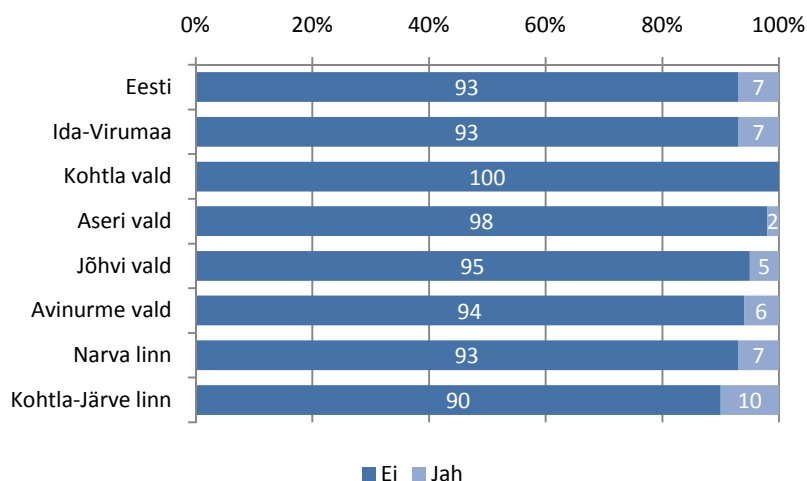
		On	Ei ole	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	15	85	100
	Keskmine	24	76	100
	Halb	35	65	100
Alkoholi tarvitamise regulaarsus*	Mitte kordagi	26	74	100
	1-3 korda kuus	14	86	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	56	44	100
Seksuaalvahekord juhupartneriga viimase 12 kuu jooksul**	Jah	45	55	100
	Ei	18	82	100
Suhted abikaasa või elukaaslasega	Rahul	14	86	100
	Ei ole rahul	34	66	100
Suhted vanematega	Rahul	18	82	100
	Ei ole rahul	48	52	100
Suhted lastega	Rahul	18	82	100
	Ei ole rahul	48	52	100

*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

**Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

7.2. SUITSIIDIKATSE

Ida-Virumaa vastajatest 7% on püüdnud endalt elu võtta, mis on võrdne Eesti keskmisega (joonis 7.2). Kõige kõrgem on suitsiidi üritanud vastajate osakaal Kohtla-Järve linnas (10%). Kohtla vallas ei ole mitte ükski vastaja püüdnud endalt elu võtta.

Joonis 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul

Suitsiidikatse üle elanud vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem noored (14%) kui keskealised (5%) ja vanemaealised (1%);
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kellel esineb depressiooni sümptomeid;
- ▶ pigem need, kes on ühe korra tarvitanud kanepit;
- ▶ pigem need, kes on ühe korra või korduvalt tarvitanud teisi narkootikume (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin);

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemise seos teiste tunnustega, %

		Jah	Ei	Kokku
Korruga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine*	Mitte kordagi	4	96	100
	1-3 korda kuus	7	93	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	31	69	100
Depressiooni sümptomid	Ei ole	3	97	100
	On	18	82	100
Kanepi tarvitamine	Jah, 1 korra	26	74	100
	Jah, korduvalt	15	85	100
	Ei	4	96	100
Teiste narkootikumide tarvitamine	Jah, 1 korra	26	74	100
	Jah, korduvalt	28	72	100
	Ei	4	96	100

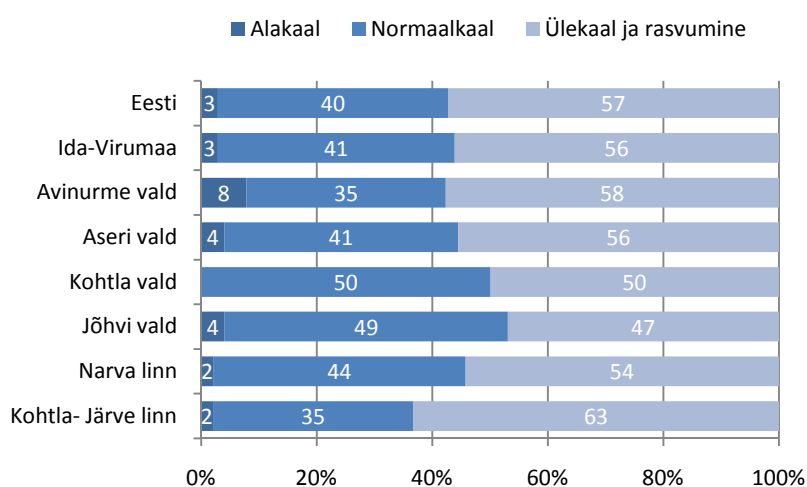
*Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

8. KEHALINE AKTIIVSUS

8.1. KEHAMASSIINDEKS

Uuringus osalejatel paluti üles märkida oma kehakaal ja pikkus, mille alusel arvutati iga vastaja kehamassiindeks. Kehamassiindeks jaotati nelja kategooriasse: alakaal, normaalkaal, ülekaal ja rasvumine.

Kehamassiindeks jaguneb Ida-Virumaa vastajate hulgas sarnaselt Eesti keskmisele – normaalkaalus on 41% vastajatest ja 56% on ülekaalulised (joonis 8.1). Kõige enam on ülekaalulisi ja rasvunud Kohtla-Järve linnas (63%) ja kõige vähem Jõhvi vallas (47%).

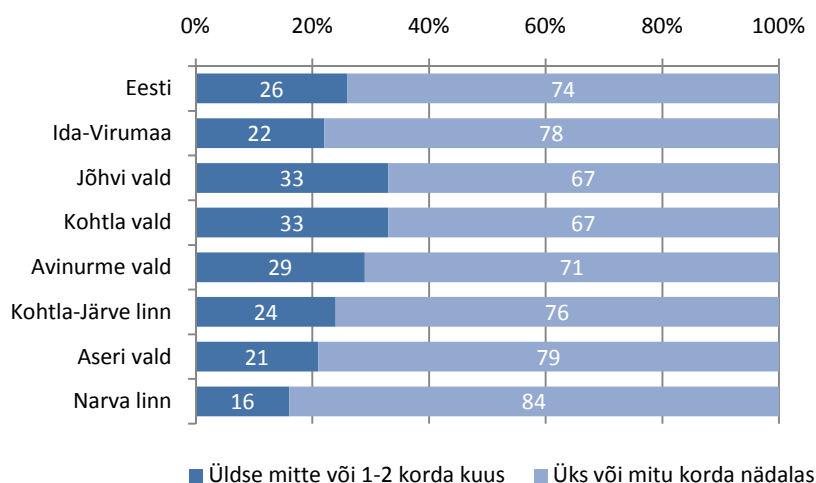
Joonis 8.1. Kehamassiindeks

Ülekaalulisi ja rasvunud vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem keskealised (61%) ja noored (58%) kui vanemaealised (45%);
- ▶ pigem kõrge (62%) ja keskmise (59%) kui madala (49%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem täisealiste lastega (70%) kui ilma lasteta (42%) ja alaealiste lastega (42%) leibkondade liikmed.

8.2. LIIKLEMINE JALGSI VÕI JALGRATTAGA

Vastajad märkisid, kui sageli nad viimase 30 päeva jooksul käisid jala või sõitsid rattaga vähemalt 30 minutit. Vähemalt korra nädalas liigub Ida-Virumaal sedasi 78% vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.2). Kõige vähem on regulaarselt jalgsi või rattaga liiklejaid Jõhvi ja Kohtla vallas (67%) ning kõige enam Narva linnas (84%).

Joonis 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Vastajaid, kes on passiivsemad jalgsi või rattaga liiklejad, saab iseloomustada järgnevalt:

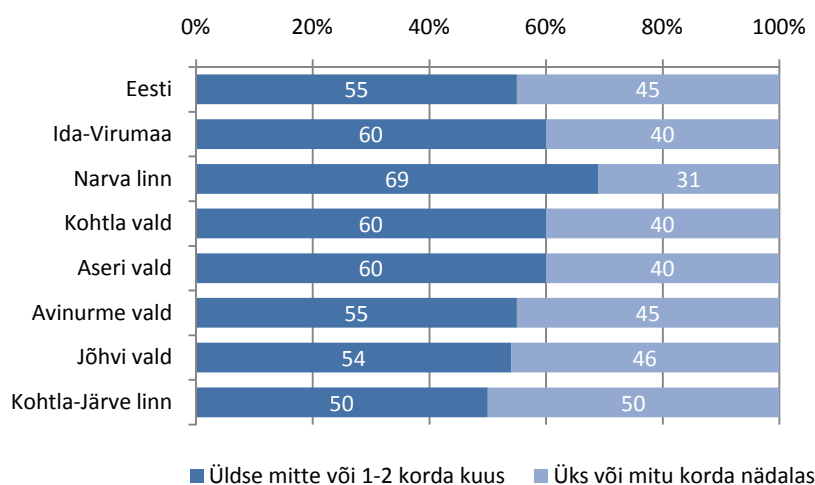
- ▶ pigem mehed (31%) kui naised (16%);
- ▶ pigem madala (28%) ja kõrge (26%) kui keskmise (16%) ostujõuga vastajad.

8.3. FÜÜSILINE AKTIIVSUS VABAL AJAL

Füüsilise aktiivsuse kirjeldamiseks paluti uuringus osalejatel vastata küsimusele: „Kui sageli tegelesite vabal ajal vähemalt 30 minutit sellise liikumisharrastusega, mis ajas teid kergelt hingeldama ja higistama?“.

Vähemalt ühe korra nädalas tegeleb sellise harrastusega 40% Ida-Virumaa vastajatest, mis on madalam Eesti keskmisest 45% (joonis 8.3). Füüsiliselt on kõige aktiivsemad Kohtla-Järve linna (50%) ja kõige passiivsemad Narva linna vastajad (31%).

Joonis 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul

Füüsiliselt väheaktiivseid vastajaid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem keskealised (68%) ja noored (61%) kui vanemaealised (44%);
- ▶ pigem alaealiste lastega (68%) ja ilma lasteta (66%) kui täisealiste lastega (53%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kes alustasid suitsetamist 18-aastaselt või vanemalt.

Tabel 8.1. Hingeldama ja higistama paneva liikumisharrastusega tegelemine vähemalt 30 minutit, seos suitsetamise alustamisega, %

		Üldse mitte või 1-2 korda kuus	1 või mitu korda nädalas	Kokku
Suitsetamise alustamine*	Enne 18. eluaastat	44	56	100
	18-aastaselt või vanemalt	59	41	100

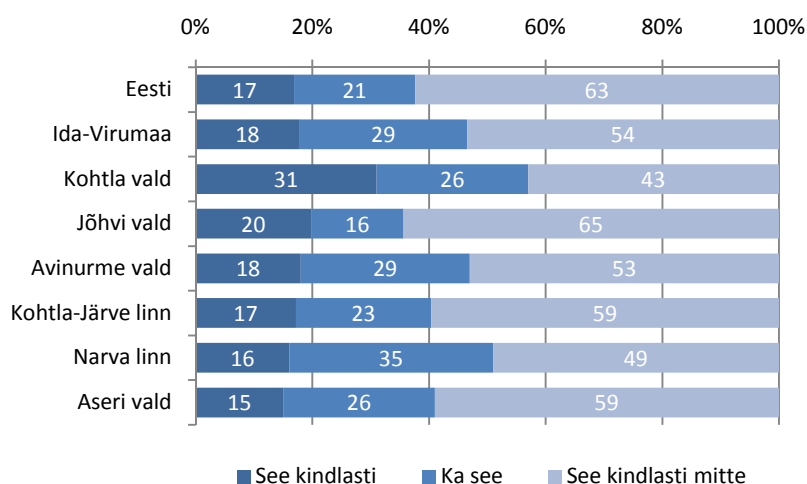
*Vastasid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt.

8.4. FÜÜSILISE AKTIIVSUSE TAKISTAJAD

Füüsiliselt väheaktiivsetel vastajatel paluti hinnata, millised erinevad tegurid piiravad nende füüsilist aktiivsust.

Sobiva asukoha puudumine

Sobiva asukoha puudumise tõi takistusena välja 47% Ida-Virumaa vastajatest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 38% (joonis 8.4). Kõige enam pidasid seda takistuseks Kohtla valla vastajad (57%), kõige vähem aga Jõhvi valla vastajad (36%).

Joonis 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine

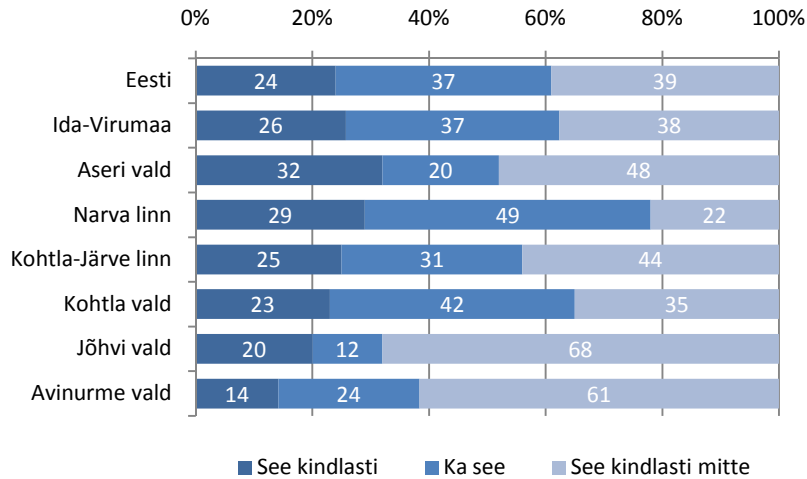
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva asukoha puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (56%) ja keskealised (45%) kui vanemaealised (31%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (54%) ja alg- või põhiharidusega (50%) kui keskharidusega (40%) vastajad;
- ▶ pigem alaealiste lastega (68%) kui ilma lasteta (46%) ja täisealiste lastega (43%) leibkondade liikmed.

Harrastuse kallis hind

Harrastuse kalli hinna tõi takistusena välja 63% Ida-Virumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.5). Kõige enam pidasid seda takistuseks Narva linna (78%) ja Kohtla valla (65%) vastajad. Kõige vähem aga Jõhvi valla vastajad (32%).

Joonis 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind

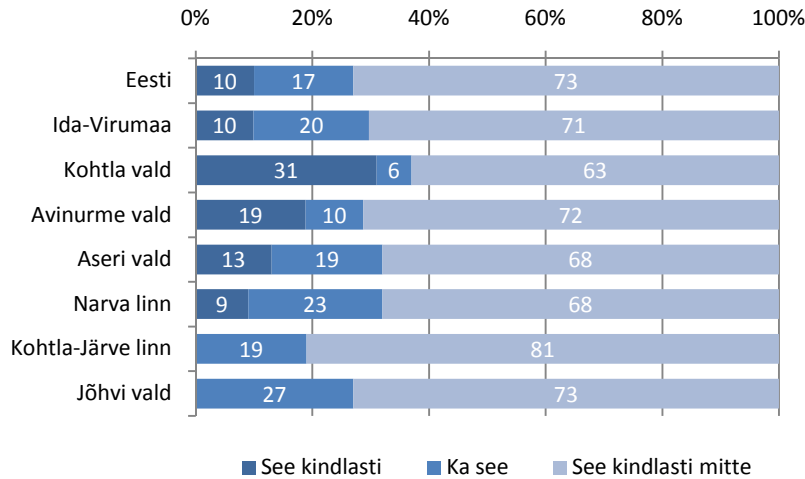
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Harrastuse kallist hinda näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem noored (70%) ja keskealised (61%) kui vanemaealised (46%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (75%) kui keskharidusega (61%) ja kõrgharidusega (52%) vastajad;
- ▶ pigem kõrge (72%) kui keskmise (59%) ja madala (56%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem täisealiste (70%) ja alaealiste lastega (65%) kui ilma lasteta (57%) leibkondade liikmed.

Sobiva transpordi puudumine harrastuskohta jõudmiseks

Sobiva transpordi puudumise tõi takistusena välja 30% Ida-Virumaa vastajatest, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 8.6). Kõige enam pidasid seda takistuseks Kohtla valla vastajad (37%), kõige vähem aga Kohtla-Järve vastajad (19%).

Joonis 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine

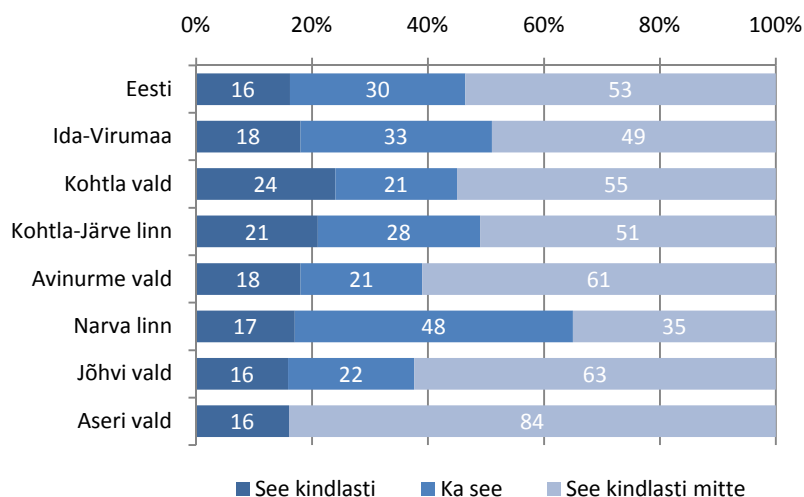
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Sobiva transpordi puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem kõrgharidusega (34%) ja keskharidusega (30%) kui alg- või põhiharidusega (22%) vastajad;
- ▶ pigem keskmise (42%) kui madala (29%) ja kõrge ostujõuga (6%) vastajad;
- ▶ pigem ilma elukaaslaseta (38%) kui elukaaslasega (25%) vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (37%) kui alaealiste lastega (31%) ja täisealiste lastega (27%) leibkondade liikmed.

Vajalike vahendite puudumine

Vajalike vahendite puudumise tõi takistusena välja 51% Ida-Virumaa vastajatest, mis on kõrgem Eesti keskmisest 46% (joonis 8.7). Kõige enam pidasid seda takistuseks Narva linna vastajad (65%) ja kõige vähem Aseri valla vastajad (16%).

Joonis 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine

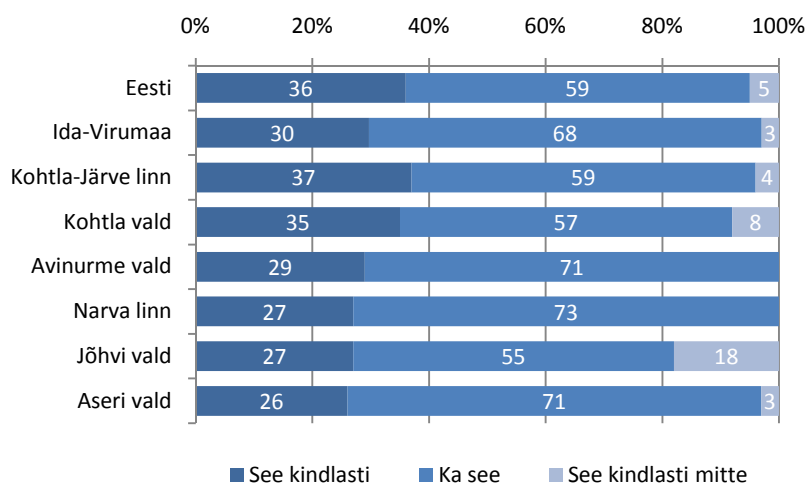
(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

Vajalike vahendite puudumist näevad liikumisharrastuse takistusena:

- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (67%) kui kõrgharidusega (57%) ja keskkaridusega (38%) vastajad;
- ▶ pigem madala (61%) ja kõrge (56%) kui keskmise (43%) ostujõuga vastajad;
- ▶ pigem ilma lasteta (59%) ja alaealiste lastega (56%) kui täisealiste lastega (43%) leibkondade liikmed.

Huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

Huvi või aja puudumise, vähese viitsimise ja väsimuse tõi takistusena välja 98% Ida-Virumaa vastajatest, mis sarnaneb Eesti keskmisega (joonis 8.8). Kõige vähem pidasid seda takistuseks Jõhvi valla vastajad (82%). Avinurme vallas ja Narva linnas pidasid neid tegureid takistuseks kõik vastajad. Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 8, tabel 8.8).

Joonis 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus

(vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnunud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas)

8.5. VAJADUS SPORTIMISKOHA JÄRGI

Uuringus osalejatele esitati küsimus: „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“. Tabelis 8.2 on esitatud neli kõige sagedamini antud vastust. Enamikes Ida-Virumaa omavalitsustes on vastajate arvates kõige suurem nõudlus ujula ning rulluisu- ja jalgrattatee järele.

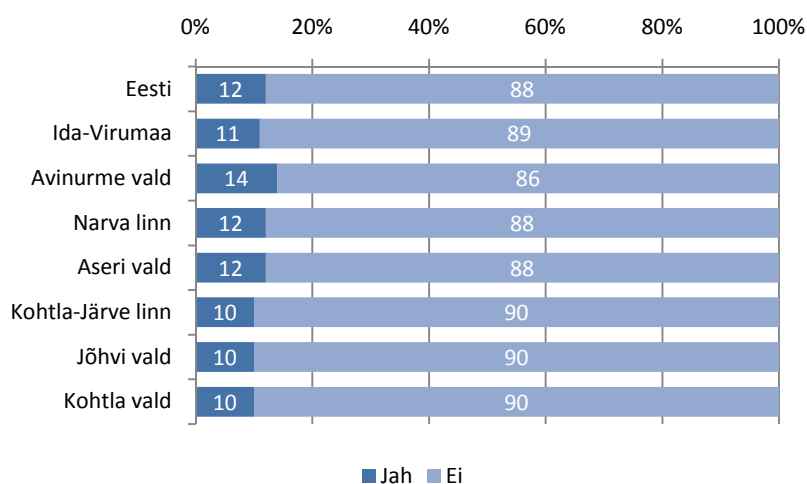
Tabel 8.2. Neli enim antud vastust küsimusele „Millise sportimiskoha järele on teie arvates teie linnas või vallas kõige suurem vajadus?“

	Eesti	Ida-Virumaa	Kohtla-Järve linn	Narva linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
Ujula	I	I	I	II	I	I	I	I
Rulluisu- ja jalgrattatee	II	II	II	I	II	II	II	II
Jõusaal	III	III	III	III	III	III	IV	IV
Tenniseväljak	IV	IV	IV	III	IV			
Aeroobika ja võimlemine							III	III
Kergejõustikustaadion		IV		IV		IV		

9. SEKSUAALTERVIS

9.1. SEKSUAALVAHEKORD JUHUPARTNERIGA

Ida-Virumaa vastajatest on 11% uuringule eelnenud aasta jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga, mis on sarnane Eesti keskmisele (joonis 9.1). Maakonna keskmisest veidi kõrgem on näitaja Avinurme vallas (14%). Olulisi erinevusi sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes näitaja kohta ei esinenud (vt lisa 9, tabel 9.1).

Joonis 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olnuid saab iseloomustada järgmiselt:

- ▶ pigem need, kes tarvitavad alkoholi vähemalt üks kord nädalas;
- ▶ pigem need, kes joovad end purju vähemalt üks kord nädalas.

Tabel 9.1 Seksuaalvahekord juhupartneriga seos teiste tunnustega %*

		Jah	Ei	Kokku
Uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkoholi tarvitamise sagedus	Mitte kordagi	7	93	100
	1-3 korda kuus	9	91	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	21	79	100
Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine**	Mitte kordagi	8	92	100
	1-3 korda kuus	13	87	100
	Vähemalt 1 kord nädalas	32	68	100

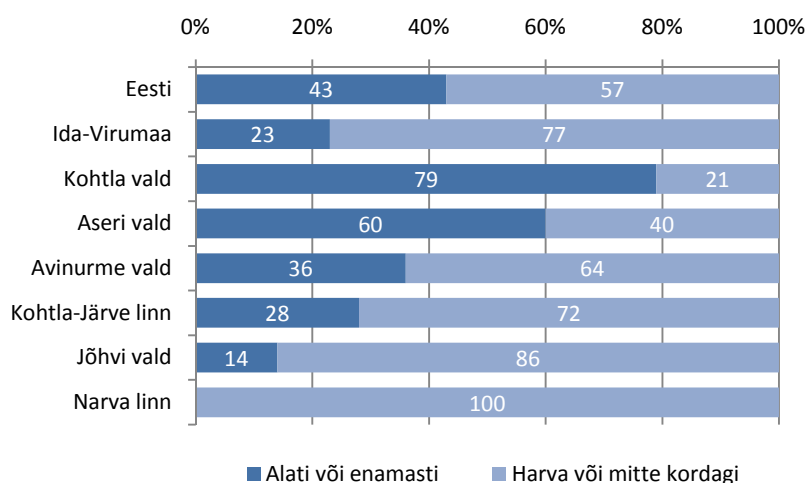
*Vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras.

**Vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud.

9.2. KONDOOMI KAASAS KANDMINE

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus, küsiti: „Kui sageli te olete viimase 12 kuu jooksul kandnud endaga kondoomi kaasas?“.

Ida-Virumaa vastajatest 23% kannab kondoomi alati või enamasti kaasas, mis on madalam Eesti keskmisest 43% (joonis 9.2). Kõrgeim on näitaja Kohtla vallas (79%). Narva linnas ei ole ühtegi vastajat, kes alati või enamasti kondoomi kaasas kannaks.

Joonis 9.2. Kondoomide kaasas kandmine

(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Kondoomi kannavad alati või enamasti kaasas

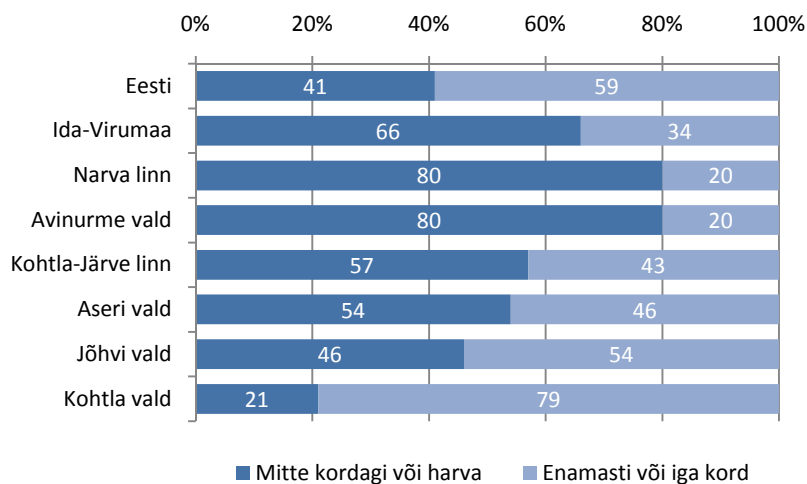
- ▶ pigem mehed (44%) kui naised (13%);
- ▶ pigem noored (29%) ja vanemaealised (25%) kui keskealised (16%);
- ▶ pigem alg- või põhiharidusega (28%) ja kõrgharidusega (28%) kui keskharidusega (15%) vastajad.

9.3. KONDOOMI KASUTAMINE JUHUSLIKU SEKSUAALVAHEKORRA AJAL

Kõigilt vastajatelt, kellel oli juhupartneriga seksuaalvahekorra kogemus, küsiti: „Kui sageli viimase 12 kuu jooksul kasutasite kondoomi, kui olite seksuaalvahekorras juhupartneriga?“.

Ida-Virumaa vastajatest 34% kasutas kondoomi enamasti või iga kord, mis on madalam Eesti keskmisest 59% (joonis 9.3). Neid, kes jätsid kondoomi enamasti kasutamata on kõige enam Narva linnas ja Avinurme vallas (80%) ning kõige vähem Kohtla vallas (21%).

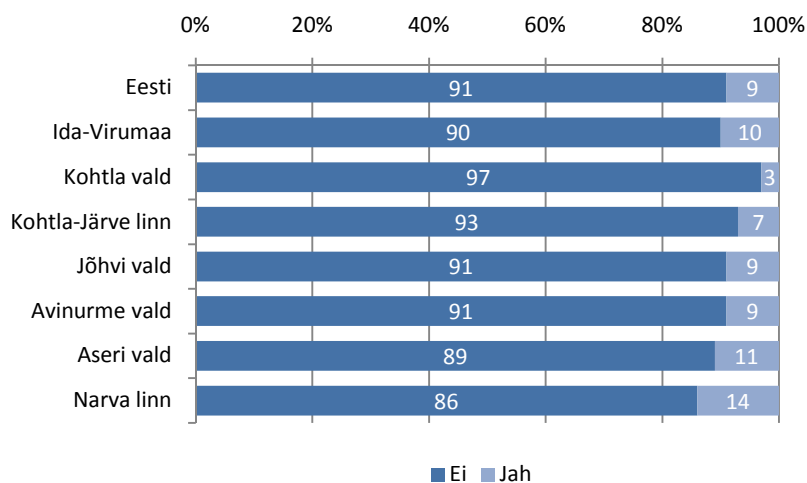
Joonis 9.3. Kondoomi kasutamine juhusliku seksuaalvahekorra ajal
(vastasid ainult need, kes uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olid olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga)

Juhupartneriga seksuaalvahekorras olles jätsid kondoomi enamasti kasutamata:

- ▶ pigem mehed (76%) kui naised (61%);
- ▶ pigem vanemaealised (95%) kui noored (72%) ja keskealised (44%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (79%) ja keskharidusega (69%) kui alg- või põhiharidusega (52%) vastajad.

9.4. SEKSUAALVÄGIVALD

Kõigist Ida-Virumaa seksuaalvahekorra kogemusega vastajatest on 10% kogenud seksuaalvägivalda ehk olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu oma tahtmist, mis on sarnane Eesti keskmisega (joonis 9.4). Kõige kõrgem on näitaja Narva linnas (14%) ja madalaim Kohtla vallas (3%).

Joonis 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras)

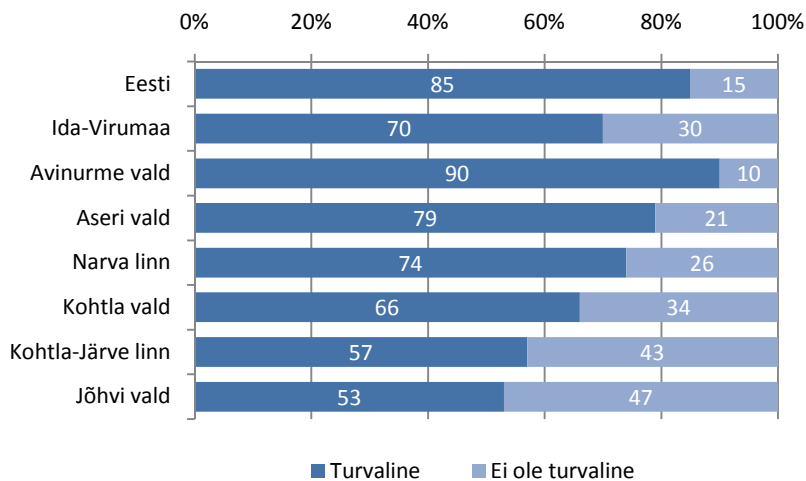
Seksuaalvägivalda on kogenud pigem:

- ▶ naised (17%) kui mehed (1%);
- ▶ pigem noored (13%) ja keskealised (13%) kui vanemaealised (1%).

10. TURVALISUS JA OHUTUS

10.1 ELUKOHA TURVALISUS

Uuringus osalejatel paluti vastata, kui turvaliseks nad üldiselt hindavad oma elukohta. Ida-Virumaa vastajatest 70% peab oma elukohta turvaliseks, mis on madalam Eesti keskmisest 85% (joonis 10.1). Kõige turvalisemalt tunnevad end Avinurme valla vastajad (90%), näitaja on madalaim Jõhvi vallas (53%).

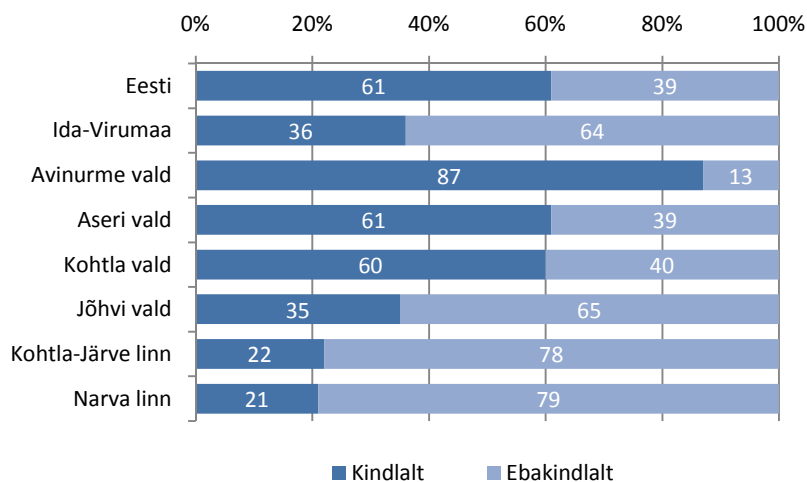
Joonis 10.1 Elukohta turvalisus

Oma elukohta ei pea turvaliseks:

- ▶ pigem noored (35%) kui keskealised (29%) ja vanemaealised (25%);
- ▶ pigem ilma lasteta (34%) ja täisealiste lastega (33%) kui alaealiste lastega (22%) leibkondade liikmed.

10.2. TURVATUNNE PIMEDAL AJAL

Ida-Virumaa vastajatest 64% tunneb end ebakindlalt, kui oma elukohas pimedas üksinda liigub, näitaja on oluliselt kõrgem Eesti keskmisest 39% (joonis 10.2). Kõige vähem tunnevad pimedal ajal ebakindlust Avinurme valla vastajad (13%) ja kõige enam Narva linna vastajad (79%).

Joonis 10.2. „Kui julgelt end tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“

Vastajaid, kes tunnevad end oma elukohas pimedal ajal ebakindlalt, saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem naised (77%) kui mehed (43%);
- ▶ pigem vanemaealised (77%) kui noored (62%) ja keskealised (56%);
- ▶ pigem täisealiste lastega (70%) ja ilma lasteta (62%) kui alaealiste lastega (50%) leibkondade liikmed;
- ▶ pigem need, kellel on halb tervise enesehinnang;
- ▶ pigem need, kelle tervises seisund piirab igapäevast toimetulekut.

Tabel 10.1. Kindlustunne pimedas väljas liikumise ajal, seos teiste tunnustega, %

		Ebakindlalt	Kindlalt	Kokku
Tervise enesehinnang	Hea	55	45	100
	Keskmine	67	33	100
	Halb	83	17	100
Tervises seisundi tõttu piiratud toimetulek	Piiratud	71	29	100
	Ei ole piiratud	54	46	100

10.3. ÜMBRUSKONNA OHUTUS

Uuringus osalejatel paluti hinnata erinevate tegevuste ohutust oma elukohas (tabel 10.2). Sotsiaal-demograafiliste tunnuste lõikes on vastused esitatud lisa 10, tabelites 10.3-10.8.

Uuringus osalenud omavalitsustest eristuvad Kohtla-Järve linn ja Narva linn, seal peab kõige enam vastajaid jala liiklemist ja sõidutee ületamist ohtlikuks. Jalgrattaga sõitmist, parkide ja haljasalade ning mänguväljakute kasutamist peavad ohtlikuks kõige enam Jõhvi valla vastajad. Veekogudes ujumist peetakse kõige ohtlikumaks Avinurme vallas.

Positiivse külje pealt paistavad silma Kohtla vald ja Aseri vald – sealsed vastajad peavad oma elukohta sagedamini ohutuks.

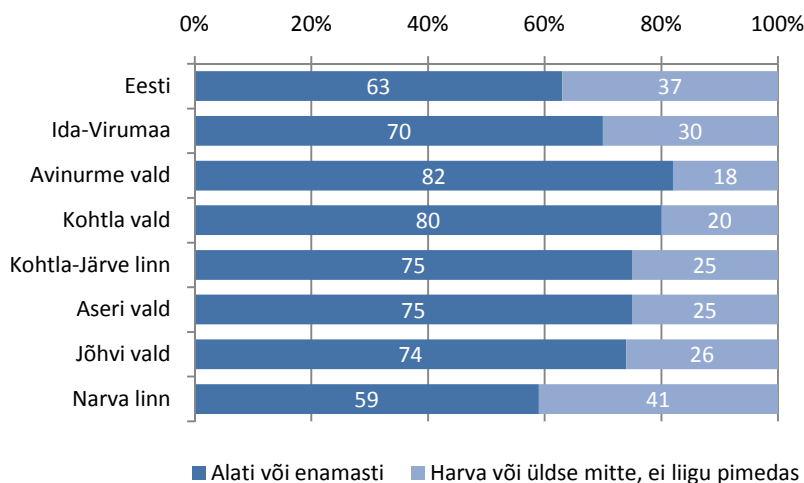
Tabel 10.2. Vastajad, kes peavad erinevaid tegevusi elukohas ohtlikuks, %

	Eesti	Ida- Virumaa	Kohtla-Järve linn	Narva linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
Jalgsi tööle või kooli minemine	6	27	33	34	22	15	17	3
Sõidutee ületamine	18	34	34	45	33	23	16	21
Jalgrattaga sõitmine	27	12	21	7	35	14	8	1
Parkides ja haljasaladel jalutamine	7	6	15	0	18	6	5	0
Mänguväljakute kasutamine	3	6	15	0	17	6	5	0
Veekogudes ujumine	18	8	10	8	12	10	8	18

10.4. TURVAVAHENDITE KASUTAMINE

Helkuri kandmine

Uuringus osalenutel paluti vastata, kui tihti nad kasutavad pimedal ajal valgustamata tänavatel või teedel liikudes helkurit. Vastajaid, kes kannavad helkurit alati või enamasti on Ida-Virumaal 70%, mis on kõrgem Eesti keskmisest 63% (joonis 10.3). Kõige madalam on alati või enamasti helkurit kandjate osakaal Narva linnas (59%) ja kõige kõrgem Avinurme vallas (82%).

Joonis 10.3. Helkuri kandmine

Alati või enamasti helkuri kandjaid saab iseloomustada järgnevalt:

- ▶ pigem vanemaealised (80%) kui keskealised (68%) ja noored (64%);
- ▶ pigem kõrgharidusega (81%) kui keskharidusega (67%) ja alg- või põhiharidusega (67%) vastajad.

Turvavöö kasutamine

Uuringus osalenutel paluti vastata, millised on nende turvavöö kasutamise harjumused (tabel 10.3). Ida-Virumaal on juhina ja esiistmel kaassõitjana turvavöö kasutamise harjumused sarnased Eesti keskmisele, tagaistmel kasutatakse turvavööd sagedamini.

Juhina kasutavad turvavööd alati kõige enam Kohtla valla (77%) ja kõige vähem Aseri valla vastajad (58%). Esiistmel kaassõitjana on enim turvavöö kasutajaid samuti Kohtla vallas (98%) ja kõige vähem Aseri vallas (88%). Tagaistmel on enim turvavöö kasutajaid Aseri vallas (75%) ja kõige vähem Narva linnas (58%).

Turvavöö kasutamise ülevaade sotsiaal-demograafiliste näitajate lõikes on esitatud raporti lisas 10 (tabelid 10.10-10.12).

Tabel 10.3. Alati turvavöö kasutamine, %

	Eesti	Ida-Virumaa	Kohtla-Järve linn	Narva linn	Jõhvi vald	Kohtla vald	Aseri vald	Avinurme vald
Juhina	70	67	70	66	76	77	58	60
Esiistmel kaassõitjana	93	93	96	93	92	98	88	89
Tagaistmel kaassõitjana	59	66	73	58	65	74	75	65

LISA 1. TERVISE SEISUND

Tabel 1.1. Tervise enesehinnang, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Hea	43	36	67	32	17	35	34	56	46	29	25	34	45	38
Keskmine	48	49	29	56	60	50	53	37	49	49	49	48	45	52
Halb	9	15	4	12	23	16	14	7	5	22	27	18	10	10

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Hea	32	43	42	35	46	41	32	
Keskmine	48	50	48	52	39	55	58	
Halb	20	7	10	13	16	4	10	

Tabel 1.2. Pikaajaline krooniline haigus või tervise probleem, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Jah	48	56	21	58	80	52	53	51	46	55	67	51	53	51
Ei	52	44	79	42	20	48	47	49	54	45	33	49	47	49

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Jah	62	46	48	56	51	45	56	
Ei	38	54	52	44	49	55	44	

Tabel 1.3. Terviseseisundi tõttu piiratud toimetulek, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Piiratud	58	54	37	55	76	60	56	53	51	39	69	52	57	55
Ei ole piiratud	42	46	63	45	24	40	44	47	49	61	31	48	43	45

	Perekonnaseis		Rahvus		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Piiratud	56	56	44	64	60	51	53
Ei ole piiratud	44	44	56	36	40	49	47

Tabel 1.4. Vererõhu mõõtmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	92	88	83	88	98	92	89	90
Rohkem kui 2 aastat tagasi	4	8	9	8	1	7	5	10
Mitte kunagi	4	4	8	3	0	1	6	0

Tabel 1.5. Vere kolesterooli taseme määramine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	65	61	32	65	91	57	64	69
Rohkem kui 2 aastat tagasi	9	12	9	15	5	13	7	15
Mitte kunagi	27	27	59	20	4	30	29	16

Tabel 1.6. Eesnäärme uuring (vastasid ainult mehed vanuses 55-70 aastat), %

	Haridus		
	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	51	29	63
Rohkem kui 2 aastat tagasi	8	30	0
Mitte kunagi	41	41	37

Tabel 1.7. Mammograafia uuring (vastasid ainult naised vanuses 35-70 aastat), %

	Vanus		Alg- või põhiharidus	Haridus	
	35-54	55-70		Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase 2 aasta jooksul	24	54	28	39	32
Rohkem kui 2 aastat tagasi	19	28	21	22	28
Mitte kunagi	58	18	51	38	40

Tabel 1.8. Perearsti või pereõe teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	59	49	54	57	46	48	57	54
Samal nädalal	29	41	29	34	46	38	31	36
Hiljem kui nädala pärast	3	5	1	5	4	1	7	3
Ei oska öelda	10	6	16	4	3	13	5	8

Tabel 1.9. Hambaarsti teenuse kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	21	15	24	15	14	12	15	20
Samal nädalal	19	26	31	20	20	34	19	24
Hiljem kui nädala pärast	25	31	18	36	27	19	30	31
Ei oska öelda	34	28	27	29	40	34	36	25

Tabel 1.10. Psühholoogiline nõustamisteenus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Samal või järgmisel päeval	2	2	3	2	1	2	2	3
Samal nädalal	3	4	5	2	3	1	2	5
Hiljem kui nädala pärast	7	14	14	8	13	6	7	16
Ei oska öelda	88	81	79	87	84	91	90	77

Tabel 1.11. Ravimite kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	36	36	48	34	27	22	40	41
11-30 minutit	45	37	34	46	39	56	34	37
31 minutit või kauem	13	23	13	18	29	22	19	16
Ei oska öelda	6	4	5	2	6	1	6	6

Tabel 1.12. Toidukaupade kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	46	30	44	37	28	23	41	44
11-30 minutit	40	34	34	42	32	53	33	27
31 minutit või kauem	10	33	17	20	34	23	23	24
Ei oska öelda	4	2	5	0	6	1	3	5

Tabel 1.13. Alkoholi kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	47	37	51	39	31	27	46	44
11-30 minutit	35	30	26	40	26	41	31	27
31 minutit või kauem	5	13	12	6	13	11	10	11
Ei oska öelda	13	21	11	15	30	21	14	18

Tabel 1.14. Tubakatoodete kättesaadavus, %

	Sugu		Vanus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Kõrge	Keskmine	Madal
Kuni 10 minutit	44	34	45	39	27	29	40	45
11-30 minutit	25	26	22	30	23	38	22	22
31 minutit või kauem	6	10	9	6	14	11	6	11
Ei oska öelda	24	29	24	25	36	23	32	22

LISA 2. TOITUMINE

Tabel 2.1. Hommikusöögi söömine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Vähemalt pooltel päevadel	85	87	78	87	95	79	90	88	88	73	87	81	94	83
Harva või üldse mitte	15	13	22	13	5	21	10	12	12	27	13	19	6	17

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Vähemalt pooltel päevadel	89	85	88	85	88	92	84	
Harva või üldse mitte	11	15	12	15	12	8	16	

Tabel 2.2. Puu- ja köögiviljade söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas	59	61	62	59	62	60	62	58	54	98	65	77	54	53
1-2 portsjonit päevas	30	32	25	35	31	28	33	31	38	0	22	19	36	35
3-4 portsjonit päevas	9	5	10	3	6	5	6	9	6	0	9	1	6	11
5 või rohkem portsjonit päevas	2	3	4	2	1	6	0	1	2	2	3	2	5	1

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Ei söö üldse, mõned portsjonid nädalas	64	57	59	62	68	53	59	
1-2 portsjonit päevas	30	32	33	28	24	39	33	
3-4 portsjonit päevas	3	9	4	8	7	5	5	
5 või rohkem portsjonit päevas	3	2	4	2	2	3	3	

Tabel 2.3. Energiajookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	88	97	91	94	95	93	92	98	98	92	91	93	94	93
1-7 päeval nädalas	12	3	9	6	5	7	8	2	2	8	9	7	6	7

Tabel 2.4. Coca-Cola ja teiste suhkrut sisaldavate magusate jookide tarvitamine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	65	80	54	81	86	55	78	86	62	73	78	75	66	77
1-2 päeval nädalas	22	12	27	14	6	27	13	10	26	15	14	15	22	15
3-7 päeval nädalas	13	8	19	5	7	18	9	4	12	12	8	10	12	8

Tabel 2.5. Pitsa, pirukate, saiakeste ja hamburgerite söömine uuringule eelnenud 7 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Mitte kordagi	35	48	23	51	53	37	43	50	31	38	50	45	29	48
1-2 päeval nädalas	47	40	57	38	35	50	42	37	47	48	38	45	45	41
3-7 päeval nädalas	18	11	20	11	12	13	15	12	22	14	12	10	26	11

LISA 3. ALKOHOL

Tabel 3.1. Alkoholi tarvitamise regulaarsus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	24	43	35	32	40	35	36	31	28	44	50	34	32	41
1-3 korda kuus	38	44	36	42	48	44	41	43	46	48	29	33	46	43
Vähemalt üks kord nädalas	39	12	29	26	12	22	23	27	26	8	20	32	22	16

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi	43	30	37	36	28	28	38	
1-3 korda kuus	42	42	36	45	45	44	43	
Vähemalt üks kord nädalas	15	28	27	19	27	29	19	

Tabel 3.2. Korraga vähemalt 6 alkoholiannuse tarvitamine uuringule eelnenud 30 päeva jooksul (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Mitte kordagi	37	69	41	53	71	49	56	56	54	79	46	47	48	63
1-3 korda kuus	48	24	40	40	22	34	33	41	38	7	34	38	43	30
Vähemalt üks kord nädalas	16	6	19	7	7	17	11	3	8	14	20	15	9	6

	Perekonnaseis		Rahvus			Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega	
Mitte kordagi	68	46	51	58	49	50	57	
1-3 korda kuus	20	43	35	33	44	32	33	
Vähemalt üks kord nädalas	11	11	14	9	6	18	10	

Tabel 3.3. Subjekttiivne alkoholi tarvitamise hinnang (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul alkohoolseid jooke tarvitanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Vähe või mõõdukalt	96	93	93	94	96	92	98	89
Palju	4	7	7	6	4	8	2	11

Tabel 3.4. Väitele „Enamikel nädalapäevadel klaasi veini või paari pudeli õlle joomine võib tervisele halvasti mõjuda“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Rahvus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Eestlane	Venelane
Ei ole nõus	38	11	26	24	16	22	23	19	33	19
Nõus	62	89	74	76	84	78	77	81	67	81

Tabel 3.5. Väitele „Enda igapäevane purju joomine võib tekitada tõsiseid tervisehäireid“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Rahvus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Eestlane	Venelane
Ei ole nõus	13	9	14	9	9	16	7	11	13	9
Nõus	87	91	86	91	91	84	93	89	87	91

Tabel 3.6. Väitele „Minu tutvusringkonnas on tavaline ennast seltskondlikel koosviibimistel purju juua“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Rahvus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Eestlane	Venelane
Ei ole nõus	47	62	49	50	74	56	54	55	72	46
Nõus	53	38	51	50	26	44	46	45	28	54

Tabel 3.7. Väiiele „Alkoholi ja tubakatooteid peaks olema võimalik müüa ainult spetsiaalsetes müügikohtades (alkoholi- ja tubakakauplus)“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Rahvus	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Eestlane	Venelane
Ei ole nõus	27	18	26	23	16	26	19	21	38	16
Nõus	73	82	74	77	84	74	81	79	62	84

Tabel 3.8. Väiiele „Peaksin tarvitama vähem alkoholi“ (analüüsist on välja jäetud need, kes vastasid väiiele „ei kehti minu kohta“) vastamine, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Nõus	61	69	74	52	85
Pigem ei ole nõus	19	10	7	23	7
Ei oska öelda	20	21	19	25	7

LISA 4. SUITSETAMINE

Tabel 4.1 Viibimine tööl ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei viibi	59	90	81	65	90	79	72	82	73	73	82
Viibib	41	10	19	35	10	21	28	18	27	27	18

Tabel 4.2. Viibimine kodus ruumides, kus suitsetatakse, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei viibi	84	74	73	79	84	76	74	91	67	79	85	85	71	79
Viibib	16	26	27	21	16	24	26	9	33	21	15	15	29	21

Tabel 4.3. Suitsetamise alustamine (vastasisid ainult need, kes suitsetavad igapäevaselt), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud				
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal		
Enne 18. eluaastat			60	28	52	34	35	50	45	29	30	46	38
18-aastaselt või vanemalt			40	72	48	66	65	50	55	71	70	54	62

Tabel 4.4. Igapäevane suitsetamine, %

	Sugu		Vanus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne
Ei ole kunagi suitsetanud	29	57	46	36	58	42	46	53
Olen suitsetamisest loobunud	35	15	25	22	24	27	8	19
Suitsetan aeg-ajalt	2	8	7	7	1	4	3	9
Suitsetan iga päev	33	20	22	35	16	27	43	19

	Haridus			Ostujõud		
	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole kunagi suitsetanud	44	39	62	38	33	63
Olen suitsetamisest loobunud	23	26	21	21	31	17
Suitsetan aeg-ajalt	13	2	6	12	5	0
Suitsetan iga päev	21	33	12	29	31	21

Tabel 4.5. Suitsetamisest loobumine (vastasid ainult need, kes on elu jooksul suitsetanud), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk-haridus	Kõrg-haridus	Töötav	Töötu	Mitte-aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Suitsetab	50	65	54	66	42	60	58	46	54	86	59	66	54	55
Loobunud	50	35	46	34	58	40	42	54	46	14	41	34	46	45

	Perekonnaseis		Rahvus		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Suitsetab	68	53	64	55	53	53	64
Loobunud	32	47	36	45	47	47	36

Tabel 4.6. Soov loobuda suitsetamisest (vastasid ainult igapäevased suitsetajad), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	83	74	73	78	90	87	75	77
Ei	17	26	27	22	10	13	25	23

Tabel 4.7. Proovinud loobuda suitsetamisest (vastasid need, kes suitsetavad praegusel eluperioodil igapäevaselt või aeg-ajalt), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Viimase aasta jooksul	42	47	63	35	43	69	32	41
Rohkem kui aasta tagasi	35	16	15	29	31	9	35	22
Mitte kunagi	23	37	22	36	26	22	33	37

LISA 5. NARKOOTIKUMID

Tabel 5.1. Kanepi hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	14	13	13	11	16
Keeruline või lihtne	23	9	32	10	1
Ei tea	63	79	54	79	84

Tabel 5.2. Teiste narkootikumide (ecstasy, amfetamiin, kokaiin, heroiin) hankimise võimalikkus, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Võimatu	14	13	14	11	16
Keeruline või lihtne	19	4	19	8	1
Ei tea	67	84	67	81	83

Tabel 5.3. Kanepi tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	10	3	8	7	0
Jah, korduvalt	17	9	27	10	0
Ei	73	88	65	83	100

Tabel 5.4. Teiste narkootikumide tarvitamine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Jah, ühe korra	4	1	4	3	0
Jah, korduvalt	12	6	23	2	0
Ei	84	93	73	94	100

LISA 6. SOTSIAALSED SUHTED

Tabel 6.1. Organisatsiooni, ühingu või grupi liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	16	24	25	18	20	12	18	32	22	17	19	23	18
Ei	84	76	75	82	80	88	82	68	78	83	81	77	82

Tabel 6.2. Mittetulundusühingu liikmelisus, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	10	10	17	7	7	7	11	13	10	5	12	9	10
Ei	90	90	83	93	93	93	89	87	90	95	88	91	90

Tabel 6.3. Aktiivne suhtleja internetis, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne	Ei ela kooselus	Kooselus
Jah	48	44	73	44	17	46	40	54	51	33	36	41	48
Ei	52	56	27	56	83	54	60	46	49	67	64	59	52

Tabel 6.4. Väide „Enamikku inimesi minu kodukandis võib usaldada“, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	51	40	55	36	46	43	48	37	47	41	40
Ei ole nõus	37	20	27	33	17	24	25	31	27	50	20
Ei oska öelda	13	40	18	31	37	33	27	31	26	8	40

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	41	48	41	47	42	42
Ei ole nõus	34	25	23	28	30	24
Ei oska öelda	24	27	36	25	28	34

Tabel 6.5. Väitele „Minu kodukandi inimesed üldiselt aitavad üksteist, kui on vaja“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Töötav	Töötu	Mitteaktiivne
Nõus	60	52	58	52	57	55	55	59	59	57	48
Ei ole nõus	19	20	24	18	15	11	20	22	20	17	17
Ei oska öelda	21	28	17	30	28	34	25	19	21	26	35

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	51	65	48	64	66	48
Ei ole nõus	20	18	20	15	17	22
Ei oska öelda	30	17	32	21	17	30

Tabel 6.6. Väitele „Oma ümbruskonna hüvanguks teen mõnikord mõne töö ära omal algatusel, ilma et keegi oleks palunud“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Nõus	42	44	47	41	45	40	47	40	46	42	38
Ei ole nõus	37	31	35	40	21	41	24	46	34	29	35
Ei oska öelda	21	24	18	19	34	19	30	15	21	29	27

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	52	43	40	52	41	39
Ei ole nõus	36	32	34	22	31	41
Ei oska öelda	12	25	27	26	28	20

Tabel 6.7. Väitele „Ma arvan, et minu kodukandi asjad on olulised“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Nõus	62	65	73	65	52	69	61	66	69	60	52
Ei ole nõus	15	9	15	10	11	18	9	6	12	14	10
Ei oska öelda	23	26	12	25	37	13	30	28	19	26	38

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	68	63	64	60	68	64
Ei ole nõus	5	17	9	15	11	10
Ei oska öelda	27	20	27	25	21	26

Tabel 6.8. Väitele „Ma usun, et suudan mõjutada ja muuta elu oma kodukandis“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Nõus	27	23	44	16	15	27	23	23	24	23	25
Ei ole nõus	48	41	33	56	39	46	41	47	48	51	31
Ei oska öelda	25	37	24	29	46	27	36	31	28	25	43

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	38	22	20	35	18	21
Ei ole nõus	33	45	46	35	41	46
Ei oska öelda	29	32	34	30	41	32

Tabel 6.9. Väitele „Ma osalen kodukandi tegevustes“ vastamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Nõus	34	32	47	27	26	40	31	28	35	16	31
Ei ole nõus	42	33	32	47	26	36	29	52	37	61	29
Ei oska öelda	25	35	21	27	48	23	41	21	28	22	40

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Nõus	31	30	37	42	30	30
Ei ole nõus	45	40	28	20	40	41
Ei oska öelda	24	30	35	39	30	29

Tabel 6.10. Uuringule eelnenud 12 kuu jooksul osalenud mõnel enda elukohas toimunud tervise teemalisel üritusel, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Osalenud	20	16	20	18	13	7	18	24	21	18	7
Ei ole osalenud	67	63	64	59	74	70	60	67	60	82	69
Ei ole toimunud	14	22	16	23	13	23	21	9	18	0	24

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Osalenud	13	19	15	22	10	19
Ei ole osalenud	69	60	69	60	86	56
Ei ole toimunud	18	21	16	17	5	25

Tabel 6.11. Rahulolu oma elukohas pakutavate huvitegevuste ja vaba aja veetmise võimalustega, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töötu	Mitte- aktiivne
Rahul	22	26	35	23	16	24	22	28	23	62	20
Ei ole rahul	45	32	37	45	23	40	40	30	40	19	35
Ei oska öelda	33	42	28	32	61	36	39	43	37	20	45

	Ostujõud			Leibkond		
	Kõrge	Keskmine	Madal	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Rahul	27	24	23	27	28	21
Ei ole rahul	44	38	36	35	44	36
Ei oska öelda	30	38	41	38	28	43

LISA 7. VAIMNE TERVIS

Tabel 7.1. Depressiooni sümptomite esinemine, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Tööturu staatus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Kesk- haridus	Kõrg- haridus	Töötav	Töotu	Mitte- aktiivne	Kõrge	Keskmine	Madal
Ei ole	91	71	82	79	77	76	81	78	83	58	73	82	78	80
On	9	29	18	21	23	24	19	22	17	42	27	18	22	20

	Perekonnaseis		Rahvus		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Eestlane	Venelane	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ei ole	72	85	81	77	77	83	77
On	28	15	19	23	23	17	23

Tabel 7.2. Suitsiidikatse esinemine elu jooksul, %

	Sugu		Vanus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70
Ei	99	90	86	95	99
Jah	1	10	14	5	1

LISA 8. KEHALINE AKTIIVSUS

Tabel 8.1. Kehamassiindeks, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal
Alakaal	1	4	1	5	2	1	1	8	1	4	3
Normaalkaal	39	43	41	34	53	43	42	36	37	37	48
Ülekaal ja rasvumine	60	53	58	61	45	56	57	56	62	59	49

	Perekonnaseis		Leibkond		
	Ei ela kooselus	Kooselus	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Alakaal	6	1	6	5	0
Normaalkaal	38	44	52	53	29
Ülekaal ja rasvumine	57	55	42	42	70

Tabel 8.2. Vähemalt 30 minutit jala käimise või rattaga sõitmise sagedus uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	31	16	19	24	24	22	23	23	26	16	28	17	26
Üks või mitu korda nädalas	69	84	81	76	76	78	77	77	74	84	72	83	74

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	27	20	22
Üks või mitu korda nädalas	73	80	78

Tabel 8.3. Vähemalt 30 minutit tegelemine liikumisharrastusega, mis ajas kergelt higistama ja hingeldama uuringule eelnenud 30 päeva jooksul, %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	59	60	61	68	44	65	61	54	67	58	60	60	61
Üks või mitu korda nädalas	41	40	39	32	56	35	39	46	33	42	40	40	39

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Üldse mitte või 1-2 korda kuus	66	68	53
Üks või mitu korda nädalas	34	32	47

Tabel 8.4. Liikumisharrastust pärsib sobiva asukoha puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	21	15	26	11	19	18	8	34	17	13	25	17	18
Ka see	29	29	30	34	12	32	32	20	29	32	20	33	26
See kindlasti mitte	50	57	44	54	69	51	60	47	55	55	55	50	56

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	24	27	11
Ka see	22	41	32
See kindlasti mitte	54	32	57

Tabel 8.5. Liikumisharrastust pärsib selle kallis hind (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	13	35	47	10	19	41	22	15	21	12	37	35	20
Ka see	48	29	23	51	27	34	39	37	51	47	19	27	43
See kindlasti mitte	39	36	30	39	54	25	40	48	28	41	44	39	37

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	25	11	34
Ka see	32	54	36
See kindlasti mitte	43	36	31

Tabel 8.6. Liikumisharrastust pärsib harrastuskohta jõudmiseks sobiva transpordi puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	12	8	12	4	13	16	10	1	3	7	16	13	8
Ka see	13	25	14	24	20	6	20	33	3	35	13	25	17
See kindlasti mitte	75	68	74	71	68	78	70	66	94	58	71	63	76

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	15	4	10
Ka see	22	27	17
See kindlasti mitte	63	69	73

Tabel 8.7. Liikumisharrastust pärsib vajalike vahendite puudumine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	15	20	23	16	15	33	8	19	20	13	22	25	14
Ka see	40	28	29	38	30	34	30	38	36	30	39	27	37
See kindlasti mitte	45	52	48	46	55	33	62	43	44	57	39	48	50

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	20	25	13
Ka see	39	31	30
See kindlasti mitte	41	44	57

Tabel 8.8. Liikumisharrastust pärsib huvipuudus, vähene viitsimine, väsimus või ajapuudus (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 30 päeva jooksul tegelenud liikumisharrastusega harvem kui üks kord nädalas), %

	Sugu		Vanus			Haridus			Ostujõud			Perekonnaseis	
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus	Kõrge	Keskmine	Madal	Ei ela kooselus	Kooselus
See kindlasti	27	31	21	38	25	16	24	57	33	36	23	19	36
Ka see	70	66	77	60	65	81	72	43	58	64	74	75	63
See kindlasti mitte	3	3	1	2	10	3	4	0	9	0	3	5	1

	Leibkond		
	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
See kindlasti	36	20	33
Ka see	58	78	66
See kindlasti mitte	6	2	1

LISA 9. SEKSUAALTERVIS

Tabel 9.1. Olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga uuringule eelnenud 12 kuu jooksul (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Jah	9	13	14	11	10	16	10	12
Ei	91	87	86	89	90	84	90	88

Tabel 9.2. Kondoomide kaasas kandmine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati või enamasti	44	13	29	16	25	28	15	28
Harva või mitte kordagi	56	87	71	84	75	72	85	72

Tabel 9.3. Kondoomi kasutamine (vastasid ainult need, kes olid uuringule eelnenud 12 kuu jooksul olnud seksuaalvahekorras juhupartneriga), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Mitte kordagi või harva	76	61	72	44	95	52	69	79
Enamasti või iga kord	24	39	28	56	5	48	31	21

Tabel 9.4. On olnud sunnitud astuma seksuaalvahekorda vastu tahtmist (vastasid ainult need, kes on kunagi olnud seksuaalvahekorras), %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Ei	99	83	87	87	99	85	93	88
Jah	1	17	13	13	1	15	7	12

LISA 10. TURVALISUS JA OHUTUS

Tabel 10.1 Kodukoha turvalisus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Turvaline	67	72	65	71	75	66	78	67
Ei ole turvaline	33	28	35	29	25	34	22	33

Tabel 10.2. „Kui julgelt te ennast tunnete, käies üksinda väljas oma elukohas pärast pimeduse saabumist?“, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Kindlalt	57	23	38	44	23	38	50	30
Ebakindlalt	43	77	62	56	77	62	50	70

Tabel 10.3. Jala kooli või tööle mineku ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	91	87	91	89	85	90	96	88
Ohtlik	7	9	7	10	6	6	3	10
Puudub selline võimalus	2	4	1	1	9	4	1	2

Tabel 10.4. Sõidutee ületamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	74	69	72	75	64	69	79	69
Ohtlik	25	28	25	25	33	31	15	29
Puudub selline võimalus	1	2	3	0	2	0	7	1

Tabel 10.5. Jalgrattaga sõitmise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	66	58	66	65	49	58	66	59
Ohtlik	32	35	34	31	38	41	33	32
Puudub selline võimalus	2	8	0	4	13	1	2	9

Tabel 10.6. Parkide ja haljasaladel jalutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	89	83	88	86	81	83	92	86
Ohtlik	8	15	12	12	14	17	8	10
Puudub selline võimalus	3	2	1	2	5	0	0	4

Tabel 10.7. Mänguväljakute kasutamise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	90	86	94	87	78	93	93	85
Ohtlik	6	6	5	7	4	3	4	6
Puudub selline võimalus	4	9	1	6	18	4	3	9

Tabel 10.8. Veekogudes ujumas käimise ohtlikkus, %

	Sugu		Vanus			Leibkond		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Ilma lasteta	Alaealiste lastega	Täisealiste lastega
Ohutu	66	61	68	68	48	61	68	66
Ohtlik	31	31	28	28	40	35	29	27
Puudub selline võimalus	3	8	4	4	12	4	3	7

Tabel 10.9. Helkuri kandmine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati ja enamasti	66	72	64	68	80	67	67	81
Harva ja üldse mitte, ei liigu pimedas	34	28	36	32	20	33	33	19

Tabel 10.10. Autojuhina turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	80	57	75	65	60	54	69	78
Mitte alati, ei sõida autoga	20	43	25	35	40	46	31	22

Tabel 10.11. Kaassõitjana esiistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	93	93	94	92	93	95	92	94
Mitte alati, ei sõida autoga	7	7	6	8	7	5	8	6

Tabel 10.12. Tagaistmel turvavöö kasutamine, %

	Sugu		Vanus			Haridus		
	Mees	Naine	15-34	35-54	55-70	Alg- või põhiharidus	Keskharidus	Kõrgharidus
Alati	60	69	44	72	81	63	69	65
Mitte alati, ei sõida autoga	40	31	56	28	19	37	31	35